Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

FAABORG ANDELS-SVINESLAGTERI

1888 1938

FAABORG
ANDELS SVINESLAGTERIS
50 AARS JUBILÆUM

STIFTELSESDAG: 18. APRIL 1888

1888 — 1938

FORORD

Da det i indeværende Aar er 50 Aar siden, at Faaborg Andelsslagteri begyndte sin Virksomhed, har Bestyrelsen fundet det rimeligt at udgive et Jubilæumsskrift, der i Tekst og Billeder fortæller om svundne Aars Arbejde i den for Egnens Landbrug saa betydningsfulde Virksomhed, og som kan være til Oplysning for Slagteriets Andelshavere og andre, der har Interesse for og Berøring med Slagteriet.

Efter Beslutningen om Jubilæumsskriftets Udgivelse vedtog Bestyrelsen straks at henvende sig til Forpagter, Landbrugslærer H. Sloth, Korinth, der gennem sin Virksomhed har faaet nøje Kendskab til denne Egns Landbrug og dets Historie.

Hr. Sloth paatog sig Opgaven, og Slagteriet har stillet forskelligt Materiale til Raadighed (Forhandlingsprotokoller, Regnskaber m. m.); men flest Oplysninger har Hr. Sloth vistnok hentet ved Gennemgang af Referater af Generalforsamlinger gennem de svundne 50 Aar, og paa dette Grundlag er nærværende Tidsskift udarbejdet.

Skerningegaard, den 3. Juni 1938.

L. PETERSEN

INDLEDNING

Den Værdi, der ligger i ved gensidig Hjælp at løse foreliggende Opgaver, har danske Bønder kendt og skattet højt fra gammel Tid. Det er Forstaaelsen af denne Værdi, der skaber Grundlag for det gamle Byfællesskab, der gennem Aarhundreder dannede Rammen om Bondens daglige Liv. Rammen blev imidlertid for snæver og maatte nødvendigvis sprænges af den rige Udvikling, der fulgte efter det Frigørelsesværk, for hvilket vi i Aar fejrer Hundredoghalvtreds Aars Jubilæum. Men der vedblev dog at herske et stærkt Sammenhold baade mellem dem, der tilhørte Landsbyens Bondesamfund og mellem Bønderne i videre Kredse.

Den Solidaritetsfølelse, der fra Fortiden laa dybt i Bondens Sind, dannede senere en frugtbar Jordbund for Fremvækst af et nyt Fællesvirke under friere Former.

Hvis Ilden hærgede Hus og Hjem, var Naboer og Bymænd tilrede med Hjælp til Genopbygning af det ødelagte Hjem. Kom der Uheld og Dødsfald i Besætningen, da oprettedes ogsaa ved fælles Hjælp den skete Skade.

Paa denne Baggrud fremvokser først de forskellige *Forsikringsforeninger,* og — efterhaanden som Fremskridtene tager Fart — bliver der Trang til billig og let tilgængelig Kapital til Gennemførelse af Reformerne i Landbruget. Derfor sættes nu Skulder mod Skulder, og under solidarisk Ansvar oprettes de første *Kreditforeninger* efter Midten af forrige Aarhundrede.

Hermed lægges Grund til en rig økonomisk Udvikling, der dog i nogen Maade afbrydes af Nederlaget i 1864.

Stærkt paavirket deraf arbejder da fremragende, dygtige og varmhjærtede Mænd og Kvinder paa Genrejsning af Landet under det smukke Motto: *»Hvad udad tabes, skal indad vindes«.*

De gør sig blandt andet til Talsmænd for et Samarbejde om saavel Indkøb som Produktion. Dette Samarbejde har nu vokset sig stort og stærkt og er verdenskendt under Navnet *»Den danske Andelsbevægelse«.*

I 1860erne oprettedes de første Brugsforeninger. I 1870erne gør adskillige fremsynte Mænd — blandt andre Bonden og Digteren *Mads Hansen* fra Sterregaarden i Hundstrup — sig til Talsmænd for et Fællesvirke paa Mælkeriproduktionens Omraade, og der oprettes fra 1882 og frem i Tiden en Række Andelsmejerier.

Den stigende Smørproduktion gav i Skummetmælken et værdifuldt Affaldsprodukt til Foder for den ret stærkt voksende Svinebestand.

Oprindelig var det levende Svin, der eksporteredes her fra Landet, hovedsagelig fede Svin til det tyske Marked. Men fra Midten af 1880erne lukkedes der næsten helt for dette Marked samtidig med, at der aabnes Eksportmuligheder til England. Det engelske Marked krævede en ganske anden Svinetype end det tyske. I Stedet for de store tykke Spæksvin maatte der nu fremstilles de saakaldte »Sengsvin», dem vi nu kalder Svin af Bacontypen.

For at dette kunde opnaas hurtigst muligt, indsaa mange Foregangsmænd, at der maatte skabes en fast Organisation, hvis enkelte Medlemmer skulde interesseres stærkest muligt i den nye Form for Svineproduktion.

Fra de nyoprettede Andelsmejerier havde man gode Erfaringer for, at Andelsvirksomheden havde bidraget stærkt til Forbedring af Produkternes Kvalitet. Paa den Baggrund er det da, at det første Andelsslagteri oprettes i Horsens 1887 paa Initiativ af Formanden for Horsens Landbrugsforening, Seminarieforstander *P. Bojsen,* Gedved.

Eksemplet fra Horsens virkede saa godt, at der i Løbet af en god Snes Aar oprettedes over 30 Andelsslagterier, og siden da er Antallet fordoblet, saa der nu er lidt over 60 Andelsslagterier her i Landet. Fremgangen ses af, at medens der i 1887 omsattes *1 Million Kr.,* ligger Omsætningen nu i 1938 omkring *500 Millioner aarlig.*

FAABORG ANDELSSVINESLAGTERI

Faaborgegnen blev blandt de første, der fulgte Eksemplet fra Horsens. Aarsagen hertil var, at Afsætningsforholdene her var særlig daarlige, idet Svinene solgtes til Opkøbere fra Heymanns Slagteri i Assens. Transporten var lang og kostbar, og Svinene svandt i Vægt paa den lange Vej til Assens. Gaardejer *P. Petersen*, Haastrup, der var meget virksom ved Slagteriets Oprettelse og var mangeaarigt Medlem af Bestyrelsen, har om Forholdene den Gang blandt andet berettet, at han solgte 7 gode »Sengsvin« til Heymann, men de hjembragte kun 210 Kr. eller kun 30 Kr. pr. Stk.

Under disse Omstændigheder voksede Tanken om Oprettelse af et Andelsslagteri hurtigt frem, og Sagen fik en udmærket Talsmand i Landbrugskandidat *L. Kristoffersen* fra Haastrup. Han havde paa Rejser bl. a. til Amerika set, hvilke gode og for Markedet velegnede Produkter, der kunde fremstilles paa store, velledede Slagterier, og sammen med et Par Mænd fra Faaborgegnen besøgte han Horsens Andelsslagteri, og de erfarede, at noget tilsvarende kunde opnaas i Danmark.

L. Kristoffersen søgte nu Forbindelse med formaaende Mænd rundt omkring i Sognene og agiterede dygtigt og godt for Oprettelsen af et Slagteri i Faaborg. Tanken mødte dog adskillig Modstand, bl. a. fra de Opkøbere, der var personligt interesserede i Privatslagterierne.

Men der var ogsaa mange Landmænd, der mente, at det var bedre at søge oprettet et Centralslagteri for hele Fyn, og det skulde saa ligge i Odense.

Foranlediget heraf skrev *L. Kristoffersen* en Artikel i »Faaborg Avis« om store og smaa Slagterier og hævdede heri, at der ikke blev synderlig Forskel paa

Anlægs- og Driftsudgift pr. Svin ved forskellig Slagteristørrelse, og at man paa de mindre Slagterier havde langt bedre Betingelser for at kunne faa Biprodukterne (Hoved, Lever m. m.) udnyttet i Byen og i de nærboende Landmænds Husholdninger. Dette lagde man den Gang større Vægt paa, da man baade paa Land og i By gerne vilde spise de billige Produkter. Senere er det hjemlige Marked for Mørbrad og lignende blevet større, mens de billige Biprodukter for en stor Del gaar til Tyskland.

Den 30te December 1887 afholdtes i Faaborg et Møde af en ganske snæver Kreds af særligt interesserede Mænd, og det besluttedes at paabegynde Arbejdet for Oprettelse af et Slagteri i Faaborg og til Fremme af Sagen at indbyde til Møde med Repræsentanter for de Sogne, der kunde tænkes at danne det naturlige Opland. Ogsaa blandt dem fandt Sagen Tilslutning, og paa Møder omkring i Sognene, oftest med *L. Kristoffersen* som Ordfører, blev der foretaget Tegning af Andelskapital og af Svin til Levering. Det var dog væsentligt de mindre Jordbrugere, der sluttede op om Sagen, og et Forsøg paa at skabe Tilslutning ogsaa blandt de større Brugere bragte foreløbig kun smaa Resultater.

Lederne tabte dog ikke Modet, men indbød til offentligt Møde om Sagen den *15. Marts 1888.* Her blev der valgt et Udvalg med Bemyndigelse til at søge Tanken virkeliggjort, naar der var tegnet 600 Andelshavere og en Garantikapital paa 75,000 Kroner.

Den 18. April indkaldtes til stiftende Generalforsamling, og da der den Dag var tegnet 610 Andelshavere og en Garantikapital paa 70,000 Kroner, vedtog Forsamlingen enstemmigt at skride til Værket.

Det var i Virkeligheden dristigt gjort. Erfaringerne paa dette Felt var faa og smaa, og efter den Tids økonomiske Forhold var 70,000 Kr. en meget stor Sum at risikere. Men der var Enighed om Sagen, og Enigheden skabte den Styrke, der var nødvendig for en god Start.

Bestyrelse valgtes, og den kom til at bestaa af følgende Mænd: Gaardejer *H. J. Aagaard,* Nørre Broby; Forpagter *E. Garde,* Brahetrolleborg; Forpagter *J. Mackeprang,* Nakkebølle; Gaardbestyrer *L. Kristoffersen,* Haastrup; Gaardejer *Niels K Johansen,* Ollerup; Gaardejer *Lars J. Nielsen,* Højrup; Mejerist *J. Mose,* Svanninge; Gaardejer *R. Larsen,* Tørringe; Gaardejer *P. Thomsen,* Vester Hæsinge; Gaardejer *N. Hansen,* Vantinge.

De, der valgtes til Bestyrelsen, havde forud hver paa sin Egn virket godt og uegennyttigt til Sagens Fremme og havde desuden udarbejdet nedenstaaende Love, der kom til at danne Grundlag for det forestaaende Samarbejde.

Love
for
Faaborg Andelssvineslagteri.
(Vedtaget den 18de April 1888.)

§ 1. I det Øjemed at ophjælpe Egnens Svineproduktion og bringe Producenterne af Svin et større Udbytte oprettes der fra den 1ste September 1888 et Svineslagteri i Faaborg under Navn af „Faaborg Andelssvineslagteri".

§ 2. De, som for et Tidsrum af 6 Aar have forpligtet sig til at levere alle de Slagterisvin, de kunne undvære til Salg, til Slagteriet, samt tegner Garanti for ikke mindre end: 50 Kr. for Husmænd, 100 Kr. for Gaardmænd, og ikke større end 500 Kr. til Anlæg og Drift, betragtes som Andelshavere i samme og have de Pligter og Rettigheder, som i det følgende bestemmes. Garantien gjælder for Kredse, byvis eller sognevis, som Listerne udvise.

I Løbet af den 6-aarige Periode kunne Andelshaverne ikke blive løste fra deres Forpligtelser med Hensyn til Levering af Svin, med mindre de flytte udenfor de Sogne, hvori der findes Andelshavere. Garantiforpligtelsen ophører, naar Slagteriet er fuldt udbetalt eller Garanten deponerer sin tegnede Sum.

Afgaar en Andelshaver ved Døden, indgaa Arvingerne i hans Sted. Overdrager han sin Ejendom eller Bedrift til en anden, kan denne indtræde i hans Sted.

Ethvert Ejerskifte maa inden 14 Dage anmeldes til Bestyrelsen, der aarlig til samtlige Andelshavere lader omdele en trykt Fortegnelse over disse.

§ 3. Ingen Garant, som ikke er Andelshaver, har Stemmeret og ingen Andel i Slagteriet, efter at det er udbetalt. Som Andelshavere betragtes kun Landboere; dernæst de Garanter for Faaborg By, der levere mindst 2 Stkr. Svin om Aaret.

§ 4. Et Fjerdingaar inden Udgangen af den 6-aarige Periode maa enhver Andelshaver skriftlig erklære sig til Direktionen, hvorvidt han vil vedblive som saadan for den følgende 6-aarige Periode eller ikke. Undlades denne Anmeldelse i rette Tid, er Direktionen berettiget til at betragte det som ensbetydende med, at han vedbliver. Saaledes gjentages ved Udløbet af hver 6-aarig Periode, ved hvilken Lejlighed de gamle Andelshavere tage Bestemmelse om, hvorvidt og paa hvilke Betingelser nye Andelshavere kunne blive optagne.

§ 5. Ingen Andelshaver er med de nedennævnte Undtagelser berettiget til at sælge levende Svin — hvortil dog ikke henregnes Orner, Grisesøer og indtil 3 Maaneder gamle Grise samt Svin, som ikke egne sig til Slagteribrug paa Slagteriet — til andre end enten Slagteriet eller andre Andelshavere. Dog undtages saadanne Slagtesvin, som en Andelshaver sælger til hos ham arbejdende Daglejere eller Haandværkerfamiljer, og som disse slagte til Brug i deres Husholdning. Ligeledes maa Svin, der i Følge 2 andre Andelshaveres Erklæring bevislig lide af Sygdom eller saadanne Legemsfejl, at der er Risiko forbunden med at føre dem til Slagteriet, eller at der tilføjes dem Smerte ved Transporten — sælges til hvem som helst.

Kan en Andelshaver faa mere for sine Slagterisvin hos andre, staar det ham frit for at sælge til disse, imod at han straks efter Salget anmelder dette til Direktionen og betaler en Afgift til Slagteriet for ethvert saaledes solgt Slagterisvin. Afgiftens Størrelse fastsættes af Direktionen for et Aar ad Gangen; den maa dog ikke overstige 1 Krone pr. Svin.

Overbevises en Andelshaver om at have handlet mod disse Regler, er han pligtig at betale Slagteriet en Erstatning af 10 Kr. for hvert Svin, han saaledes har solgt. Som Grisesø betragtes kun det Svin, der har haft mindst 1 Læg Grise eller er synlig drægtig.

§ 6. Af Svin, indkjøbte hos Ikke-Andelshavere, maa en enkelt Andelshaver levere indtil 300 i Løbet af 1 Aar, dog saaledes at Leveringen i de sidste 4 Aar af den 6-aarige Periode ikke overstiger

Gjennemsnitsantallet af de første 2 Aar. Direktionen har iøvrigt i sin Magt til enhver Tid nærmere at regulere denne Tilførsel af hos Ikke-Andelshavere indkjøbte Svin og tage Bestemmelse derom.

§ 7. Andelshaverne ere pligtige til selv at lade deres Svin befordre til Slagteriet. Dog afhentes de paa Faaborg Banestation og ved Faaborg Havn for Slagteriets Regning. Fra $^1/_3$—$^1/_2$ af Jernbanefragten ved Leverancen af mindst 25 Stkr. Svin godtgjøres de fjærnestbvende Andelshavere af Slagteriet. Andelshavere i 2 a $2^1/_2$ Mils Afstand fra Faaborg, som ikke have Jernbaneforbindelse — bosatte $^3/_4$ Mil fra Stationen — ere ved Leverance af mindst 25 Stkr. Svin berettigede til at fordre Vogn udsendt fra Slagteriet og erholde ligeledes fra $^1/_3$—$^1/_2$ af Transportudgifterne erstattet af Slagteriet. For Svin, som leveres søværts, kan hele Fragten pr. Skib, beregnet som Dampskibsfragt, betales af Slagteriet.

Disse Bestemmelser om Transportgodtgjørelser kunne ingen Sinde gjøres mindre ved nogen senere Generalforsamlings Beslutning.

§ 8. Slagteriet er pligtig at modtage ethvert sundt Svin, der leveres af en Andelshaver (jfr. § 6), men er der Formodning for, at det ved Slagtningen vil indbringe mindre end ved at exporteres levende, er Andelshaveren ikke berettiget til at faa det afregnet til en højere Værdi end den, det ad denne Vej udbringes til med Fradrag af de dermed forbundne Udgifter, og for et sligt Svin beregnes ingen Andel i Slagteriets mulige Overskud.

§ 9. Paa Slagteriet maa ikke i nogen som helst Form tilbydes eller modtages Drikkepenge.

§ 10. Slagteriet indrettes paa at modtage Svin fra Andelshavere; dog er Direktionen berettiget til at lade opkjøbe Svin, naar den finder det fordelagtigt.

§ 11. For ethvert Svin, der leveres paa Slagteriet af Andelshavere, betaler Slagteriet en Pris efter levende Vægt i Forhold til den almindelige Pris, der betales paa andre Slagterier; den endelige Afregning sker efter slagtet Vægt, og Prisen bestemmes ugenlig af Bestyreren paa Slagteriet i Forhold til de engelske Markedspriser for de forskjellige Klasser af magert, mellemfedt og fedt Bakon, med Fradrag af de Omkostninger, som ere forbundne med Slagteriets Virksomhed.

Bløde Svin afregnes til den Pris, disse kan udbringes til ved Salget. Klassificeringen af Svinene i slagtet Tilstand foretages af Bestyreren paa Slagteriet sammen med et af Direktionsmedlemmerne, som erholder en passende Godtgjørelse for den dermed forbundne Ulejlighed.

Slagteriets Notering skal opslaas paa Slagteriet og mindst en Gang ugenlig sendes til de lokale Blade.

Hvor meget der aarlig skal henlægges til Reservefond, bestemmes af Direktionen; dog maa denne Sum ikke overstige 1 pCt. af Slagteriets Omsætning. Naar Reservefonden har naaet det halve af Anlægs- og Driftskapitalens Størrelse, kan denne Bestemmelse helt eller delvis ophæves.

Reservefonden gjøres frugtbringende i en Sparekasse og maa kun anvendes til extraordinære Udgifter. Overskudets Restbeløb udbetales Andelshaverne i Forhold til den Sum, de have faaet udbetalt af Slagteriet for Slagterisvin i det forløbne Aar.

Slagteriets Produkter skulle forsikres saavel imod Brandfare som imod Havari eller andre Ulykkestilfælde.

§ 12. Ved den aarlige Generalforsamling have de i § 3 nævnte Andelshavere Stemmeret ved deres Repræsentanter eller personlige Nærværelse. Hvert 100 Kroners Garanti giver en Stemme; for Husmænd med indtil 1 Tønde Hartkorn gives Stemmeret for 50 Kroners Garanti.

I hvert Sogn udnævnes aarlig en Repræsentant for hver 10 Andelshavere, for 10—20 to osv., og have de saa mange Stemmer, som det hele Sogn repræsenterer.

Formanden bestemmer Tid og Sted ved Bekjendtgjørelse 14 Dage forud.

Formanden kan sammenkalde extraordinære Generalforsamlinger og er pligtig dertil, naar over Halvdelen af Direktionen eller mindst 20 Andelshavere derom tilstiller ham skriftlig Begjæring med Opgivelse af Forhandlingsæmnet.

Ved Indvarslingen til Generalforsamlingen angives hver Gang, hvilke Sager der vil komme til Forhandling. Enhver Andelshaver kan stille Forslag til Forhandling og Beslutning, naar saadant skriftlig meddeles Formanden 14 Dage før Generalforsamlingen.

§ 13. Paa den første Generalforsamling vælges skriftlig en Direktion paa 10 Medlemmer blandt Andelshaverne, og skal denne Direktion supplere sig med 2 handelskyndige Medlemmer af Faaborg By, hvilke 12 Medlemmer ere ansvarlige for disse Loves Overholdelse; den fungerer i 3 Aar, saaledes at 4 Medlemmer afgaa efter 1 Aars, 4 efter det næste Aars Forløb og saaledes fremdeles; den kan gjenvælges. Hvilke der først skulle afgaa, afgjøres ved Lodtrækning. Valget skal foregaa ved almindelig Stemmeflerhed; dog kan Anvendelse af Forholdstalsvalgmaade finde Sted, saafremt det forud forlanges af 20 Stemmer.

§ 14. Direktionens Medlemmer vælge aarlig af deres egen Midte en Formand, som har afgjørende Stemme ved Stemmelighed, og en Næstformand. De indkaldes til Møde, saa ofte Formanden eller 3 af Medlemmerne finder det nødvendigt.

§ 15. Direktionen vælger en Driftsbestyrer og en Slagtermester samt bestemmer disses Løn. De øvrige Funktionærer eller Arbejdere antages og afskediges af Driftsbestyreren, der bærer Ansvaret for Slagteriets Drift. Den, som forestaar Slagteriets Ind- og Udbetaling, skal stille antagelig Kaution, som fastsættes af Direktionen, dog aldrig under den ugenlige Omsætnings Størrelse.

§ 16. Generalforsamlingen vælger derhos tvende lønnede Revisorer, der skulle være regnskabskyndige Mænd. Revisorerne skulle ikke alene revidere Aarsregnskabet, men skulle en Gang hver Maaned undersøge Pengeregnskabet. Revisorernes Løn fastsættes af Direktionen.

§ 17. Direktionen er bemyndiget til paa Slagteriets Regning at bortlicitere Transporten af Slagteriets Affald ud til de Sogne, hvor der findes mindst 10 Andelshavere. Prisen paa Affaldet, saaledes som det falbydes til Landboerne, maa ikke være større end den, hvortil det udbydes i Faaborg By, dog med Tillæg af, hvad Transportomkostningerne omtrentlig andrage. For saa vidt det viser sig hensigtsmæssigt, er Direktionen berettiget til at anskaffe Vogne til dette Brug.

§ 18. Slagteriets Aarsregnskab, som følger Kalenderaaret, skal 14 Dage før den aarlige Generalforsamling omsendes til samtlige Andelshavere og Garanter med de til samme knyttede Revisjonsbemærkninger. Det forelægges derefter Generalforsamlingen til Decisjon.

§ 19. Andelshaverne ere at betragte som Slagteriets Ejere i Forhold til Størrelsen af den Sum, for hvilken de have garanteret. Anlægs- og Driftskapitalen forrentes og afdrages af Slagteriets Kasse, saaledes at den kan være fuldt udbetalt inden Udløbet af 20 Aar.

§ 20. Generalforsamlingen fatter ved skriftlig Stemmeflerhed gyldig Beslutning i alle Slagteriets Anliggender; dog ved Forandringer af Love, saavel som for at tage Beslutning om Slagteriets Opløsning eller Salg udfordres, at $^2/_3$ af samtlige Andelshaveres Stemmer skal være repræsenteret og at $^2/_3$ af disse skal afgives for det. Skulde der til den indvarslede Generalforsamling ej være mødt et saa stort Antal Andelshaveres Stemmer, vil der være at indkalde en ny Generalforsamling med 14 Dages Varsel, hvor da, uden Hensyn til de mødendes Antal, Sagen afgjøres med $^2/_3$ Stemmers Majoritet.

§ 21. I Forhold, der vedrøre den daglige Forretningsgang, er Driftsbestyreren samt en af Direktionen befuldmægtiget Andelshaver eller Garant berettiget til i Forening at underskrive med bindende Virkning for Slagteriet. Laan, som stille Krav ud over den tegnede Garantisum, kunne ikke optages eller andre Forpligtelser paadrages Slagteriet uden Generalforsamlingens Samtykke.

§ 22. Tvistigheder mellem Slagteriet og Andelshaverne afgjøres stedse ved Voldgift og kunne ikke indbringes for Domstolene. Voldgiftsretten sammensættes af 5 Mænd, hvoraf de 3 vælges for et Aar ad Gangen, nemlig: 2 med 2 Suppleanter af den ordinære Generalforsamling og en af Direktionen. De øvrige 2 Voldgiftsmænd vælges i hvert forekommende Tilfælde af vedkommende Andelshaver, med hvem Tvisten er opstaaet. Voldgiftsmændene maa ikke være beslægtede med vedkommende Klager fra Sødskendebørn og opad og ej heller besvogret. Skulde et saadant Tilfælde indtræffe, skal der foretages nyt Valg af Voldgiftsmænd i den eller de udgaaedes Sted, og er det faste Voldgiftsmænd, foretager Direktionen Valget, som kun er gjældende for hvert enkelt Tilfælde.

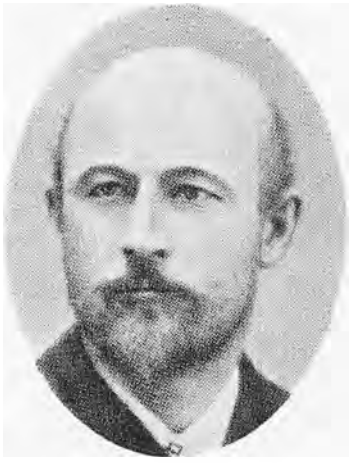

Direktør L. Kristoffersen.

Gaardejer H. J. Aagaard, Nørre Broby.

Forpagter E. Garde, Brahetrolleborg.

Der forestod nu et stort Arbejde for den nyvalgte Bestyrelse, der blandt andet af Hensyn til de forestaaende Forhandlinger med Faaborg By supplerende sig med *Købmand C. Sørensen* og *Apoteker J. C. Berg*, begge af Faaborg, og den konstituerede sig med *Forp. Garde* som *Formand* og *L. Kristoffersen* som *Næstformand*.

Da L. Kristoffersen senere valgtes til Direktør, indvalgtes i hans Sted Gaardejer P. Petersen, Haastrup i Bestyrelsen. Det blev da disse Mænd, der bar Dagens Byrde og Hede ved Slagteriets Start.

Indenfor Bestyrelsen nedsattes forskellige Udvalg, hvoraf *Finansudvalget* og *Byggeudvalget* havde det største Arbejde og fik de største Vanskeligheder at kæmpe med.

Det var ingenlunde nogen let Sag for Finansudvalget at skaffe de fornødne Pengemidler til Starten. Banker og Sparekasser raadede ikke over store Midler, og under de herskende trange Tider var det forstaaeligt nok, at det var smaat med Pengeinstitutternes Tillid til det nødstedte Landbrug, og at der fra den Side blev set med megen Skepsis paa den nye Virksomhed.

Efter at der var ført Forhandlinger til forskellig Side, blev det Pengeinstituttet »Arbejderen, Spare- og Præmiebank« i Faaborg, der vovede at stille de fornødne Midler til Raadighed og gjorde det paa rimelige Vilkaar.

Byggeudvalget havde ogsaa meget at gøre og mange Vanskeligheder at kæmpe med. Blandt andet lagde Sundhedskommissionen store Hindringer i Vejen; men da Faaborg By var stærkt interesseret i Slagteriets Oprettelse, bøjede Sundhedskommissionen dog af og tiltraadte Byggeudvalgets Planer.

Der var ogsaa store Vanskeligheder med at skaffe rigeligt og godt Vand til Slagteriets Drift, men de overvandtes dog efterhaanden, og Bygningerne rejstes i Løbet af Sommeren 1888. Der anskaffedes Maskiner og Inventar, og i et Bestyrelsesmøde den 7de Juni antoges *L. Kristoffersen* som *Driftsleder*.

Forpagter J. Mackeprang, Nakkebølle.

Gaardejer Niels K. Johansen, Ollerup.

Gaardejer Lars J. Nielsen, Højrup.

Straks efter Antagelsen rejste han til Horsens for ved Ophold paa det derværende Andelsslagteri at dygtiggøre sig til den nye Gerning.

Dermed var de forberedende Arbejder afsluttet, og *den 15de November 1888* paabegyndte Slagteriet Driften. Dermed blev der føjet et nyt Led ind i Kæden af danske Andelsvirksomheder, og det har gennem Aarene vist sig at være et stærkt, et værdigt og et varigt Led.

Der var dog adskillige Begyndervanskeligheder at kæmpe med. Trods ihærdige Bestræbelser og store Bekostninger var det ikke lykkedes at skaffe tilstrækkeligt og godt Vand til Slagteriets Drift, saa der maatte hentes Vand i Tønder fra Byens Brønde. I lokale Blade rettedes stærke Bebrejdelser mod Bestyrelsen, fordi den havde begyndt Driften før dette Forhold var i Orden.

Opkøberne til de private Slagterier udfoldede en livlig Virksomhed og søgte ved alle Midler at lokke Landmændene til at sælge Svin udenom Slagteriet, og de advarede dem, der ikke var gaaet med i første Omgang, mod at indlade sig paa noget saa risikabelt som at indtræde som Andelshaver.

Navnlig synes en af Byens Slagtermestre meget ivrigt at have modarbejdet det nye Foretagende baade i Tale og Skrift, og selv Slagteriarbejderne bliver der rettet ondsindede Beskyldninger imod, hvilket bl. a. fremgaar af en Bekendtgørelse i »Faaborg Avis« den $^{5}/_{12}$ 1888. Den har følgende Ordlyd:

MAA VI VÆRE HER!

Da Hr. Slagtermester N. N. har været saa elskværdig at fortælle om os, at de halve af os godt kunde undværes paa Slagteriet, da vi gik og drev, og at der kun var det halve Mandskab paa Slagteriet i Odense, samt at de der bestilte dobbelt saa meget som vi, saa maa vi herved En for Alle og Alle for En erklære, at dette, som for Resten ikke vedkommer Hr. N. N., er ren Fantasi fra hans Side, og han opfordres derfor til at gjøre os en Undskyldning for hans ubeføjede Udtalelse eller

Mejeriejer M. J Mose,
Faaborg.

Gaardejer R. Larsen,
Tørringe.

Gaardejer P. Thomsen,
Vester Hæsinge.

bevise samme, naar han ikke vil staa som en Mand, der farer med løs Snak. Han kan være vis paa, at vi til enhver Tid baade overfor ham og enhver anden skal kunne være vort Arbejde bekjendt. For Resten maa vi ved samme Lejlighed gjøre hans Folk opmærksomme paa, at vi frabede os, at deres Trusler om Tærsk og Mørbankning for Fremtiden sendes paa Slagteriet. Hvis vi skulde have Prygl, behøve de bare at beramme Tiden og Stedet, saa skulle vi være til Tjeneste.

Paa egne og samtlige Medarbejderes Vegne paa Svineslagteriet.

Theodor Poulsen, Slagteriarbejder.

Der forlyder dog intet om, at der kom til at staa noget Braavallaslag mellem Byens Slagtersvende og Slagteriarbejderne, saa det maa formodes, at Gemytterne er faldet til Ro og at man har taget den nye Virksomhed som en Kendsgerning, hvorved der ikke kunde rokkes.

DE FØRSTE ARBEJDSAAR

Trods Børnesygdommene fik dog Slagteriet under Direktør *L. Kristoffersens* Ledelse en god Start og en Række rolige Arbejdsaar.

For i videst muligt Omfang at skabe Kontakt mellem Virksomheden i Faaborg og Andelshaverne og for at udveksle indhøstede Erfaringer holdtes der en Generalforsamling midt i Maj 1889. Her oplyses det, at der indtil da er slagtet ca. 6300 Svin, hvoraf dog kun Halvdelen var fra Andelshaverne, medens Resten var opkøbt. Der klages meget over, at Svinene ved Afleveringen er stærkt overfodrede; det giver for stort Svind og daarlig Kvalitet. Derfor foreslaas og vedtages det at gaa over til Afregning efter slagtet Vægt, hvilket betød et stort Fremskridt.

For Overtrædelse af Leveringspligten vedtoges det at idømme Bøder fra 1 til 10 Kroner pr. Svin.

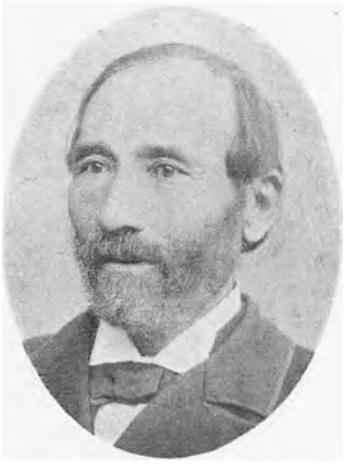

Gaardejer N. Hansen,
Vantinge.

Købmand Carl Sørensen,
Faaborg.

Apoteker Berg,
Faaborg.

Der var indtil da omsat næsten 300.000 Kroner, og det stilledes i Udsigt, at der efter at fornødne Afskrivninger var foretaget kunde efterbetales 5 Kr. pr. Svin til Andelshaverne.

Paa Generalforsamlingen den $^{22}/_{1}$ 1889 aflægges Beretning om Slagteriets første Driftsaar, der var forløbet tilfredsstillende. Der var slagtet 13,000 Svin og Omsætningen androg ca. 725,000 Kroner.

Det er dog stadig saadan, at kun Halvdelen af Svinene kommer fra Andelshaverne, og der rettes derfor stærk Opfordring til at arbejde for forøget Tilslutning. I de nærmeste Aar derefter sker der dog ingen nævneværdig Ændring i dette Forhold; men i 1895 er de $^{2}/_{3}$ af Svinene leveret af Andelshaverne, og i 1896 leveres der over 25,000 Svin af Andelshaverne, medens der kun købtes godt 400 Stk. hos ikke Andelshavere.

Allerede i de første vanskelige Arbejdsaar støttede de nyoprettede Slagterier hinanden gennem betydningsfuldt Samarbejde, der skal kort berøres i det følgende.

SAMARBEJDE MED ANDRE SLAGTERIER

Indtil 1890 var der i Danmark oprettet ialt 10 Andelssvineslagterier, og allerede fra deres første Arbejdsaar havde de gensidigt udvekslet Erfaringer baade mundtligt og skriftligt, alt til gensidig Gavn og Støtte. Men dette Samarbejde bar i høj Grad Tilfældighedernes Præg, og ledende Slagterimænd indsaa Nødvendigheden af en fastere Organisation; derfor dannedes paa et Møde i København i Juli 1890 en Sammenslutning af de bestaaende Andelsslagterier under Navn af »Andelsslagteriernes Fælleskontor« med P. Bojsen, Gedved, som Formand og med Slagteridirektør A. Hansen, Horsens, som Sekretær.

Gaardejer P. Petersen,
Haastrup.

Gaardejer Jens Christiansen, Aarslev.
Mangeaarig Næstformand.

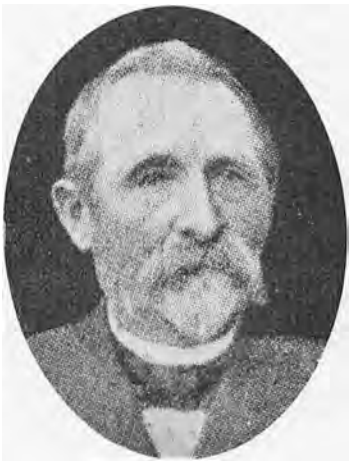

Dyrlæge R. Skov,
V. Skerninge.

Der meldte sig straks en Række betydningsfulde Opgaver for den nyoprettede Virksomhed.

Af stor Interesse var det at faa Oversigt over de virkelig opnaaede Priser i England, og det var ogsaa betydningsfuldt baade af Hensyn til Andelsslagterienes indbyrdes Forhold og af Hensyn til Konkurrencen med Privatslagterierne at søge tilstræbt en fælles Notering for alle Andelsslagterier.

Desuden planlagdes et Fællesindkøb af Slagteriernes Forbrugsartikler: Kul, Olie, Indpakningsmateriale m. m., gennem hvilket man med Rette ventede at kunne spare betydelige Beløb.

Paa Fælleskontoret indsamles nu Meddelelser fra de deltagende Slagterier om opnaaede Priser i sidst forløbne Uge, og paa Grundlag heraf ansættes en Fællesnotering, der under noget vekslende Form blev retningsgivende for de enkelte Slagteriers Notering indtil Aaret 1901.

Paa Grundlag af Indberetninger fra Slagterierne udarbejdedes der ogsaa en Statistik over opnaaede Priser og afholdte Driftsudgifter i Aarets Løb. Denne Statistik blev en god Vejleder for mange Slagterier til Opnaaelse af det bedst mulige Driftsresultat.

Fælleskontorets Arbejde hæmmedes først i 1890erne af en Række Bestræbelser, gaaende ud paa at sammenslutte baade de private Slagterier og Andelsslagterierne i et stort Interessefællesskab, en landsomfattende Flæskekoncern.

Skønt disse Planer fra første Færd mødte stærk Modstand fra Andelsslagterierne, skrinlagdes de dog først helt i 1897.

Paa dette Tidspunkt blev der navnlig fra nordjydske Slagteriers Side slaaet stærkt til Lyd for, at samtlige Andelsslagterier skulde iværksætte et Samarbejde under fastere Former, og den 8de Juli samme Aar mødtes Repræsentanter for 22 Slagterier og dannede *»De samvirkende danske Andelssvineslagterier«*.

Denne Sammenslutning fortsatte og udvidede nu det Samarbejde, der var paabegyndt af »Andelsslagteriernes Fælleskontor«, og den løste en lang Række Opgaver, af hvilke kun enkelte skal nævnes.

Tilførselsforholdene for Flæsket til København var yderst daarlige. Omsætningen skete under uhygiejniske Forhold, og det var nærmest en Tilfældighed, om Varerne kom Kunderne i Hænde i god Stand. Derfor var de opnaaede Priser ogsaa stærkt varierende og gennemgaaende smaa. Paa dette Forhold bødes der ved Oprettelsen af »Andelsslagteriernes Flæskesalg«.

Et nedsat Udvalg fik til Opgave at finde nye Markeder i Udlandet for Slagteriprodukterne. — Der oprettes en fælles Søforsikring, der sparede Slagterierne betydelige Beløb.

Der nedsattes et særligt Udvalg for Ordningen af Slagteriernes Arbejdsforhold; dette Udvalg opnaaede allerede i Aaret 1890 den første faste Fællesoverenskomst mellem Slagterierne og deres Arbejdere.

Desuden repræsenterede Fællesbestyrelsen Slagterierne i Forholdet til Staten og førte paa deres Vegne talrige Forhandlinger om forbedret Kontrol med Slagteriprodukterne, og om Forbedring af Transporten af de mange let fordærvelige Varer.

Herigennem anviste Fællesbestyrelsen de Veje, der fulgtes, og som førte til betydelige Fremskridt.

I de her nævnte Foranstaltninger deltog ogsaa Faaborg Andelssvineslagteri og dette Fællesvirke blev af stor Betydning for Slagteriets Drift og for dets Økonomi.

DIREKTØRSKIFTE

Ved Direktør Kristoffersens Afgang i 1895 blev det overdraget til ham at affatte en Beretning om Slagteriets hidtidige Drift. Hertil føjede han imidlertid uden Bestyrelsens Vidende en Redegørelse for sine Forhold og beklagede sig stærkt over, at han intet havde faaet for det store Arbejde, han havde gjort forud for og ved Slagteriets Start, og at hans Arbejde i det hele taget ikke var blevet paaskønnet, som det fortjente.

Direktør Mejlsø.

Paa Generalforsamlingen den 23de Februar 1895 oplystes det imidlertid, at der var ydet Direktør Kristoffersen et betydeligt Løntilskud som Tak og Anerkendelse for hans udmærkede Indsats, og der faldt mange Udtalelser, der vidnede om, at han var meget højt skattet som Driftsleder, og at det var med Beklagelse, man af økonomiske Grunde saa sig nødsaget

til at lade Direktøren rejse. Det meddeltes, at den nye Direktør, *Hr. Mejlsø*, havde overtaget Driften den 18de Marts 1895.

I 1896 fik Formand og Direktør Bemyndigelse til at undersøge, under hvilke Former Slagteriet kunde gøre et Arbejde for at forbedre Avlssvinene og dermed Flæskekvaliteten.

Et saadant Arbejde var haardt tiltrængt, for det viste sig nemlig, at over 50 pCt. af Svinene gik i 3die Klasse og saaledes ikke tilfredsstillede det engelske Markeds Krav.

Priserne paa Flæsket var meget smaa, dels paa Grund af den daarlige Kvalitet og dels paa Grund af de stigende Slagtninger baade her og i andre Lande. Trods alle Vanskeligheder viser det sig dog, at Faaborg Andelsslagteri kan bringe de bedste Priser hjem, og der kan i 1896 noteres en Fremgang paa ikke mindre end 600 Andelshavere.

I 1897 blev det af Hensyn til det stigende Medlemsantal og de stigende Tilførsler af Svin til Slagtning nødvendigt at udvide Saltkælder, Kølerum og Pakrum betydeligt. Paa den Konto ofredes 14,000 Kroner; men saa var der ogsaa Plads til Behandling af 35,000 Svin aarlig.

Mund- og Klovesygen var i 1897 meget udbredt, ikke mindst paa Langeland, og der maatte derfor ikke føres levende Dyr derfra og til Fyn. Det blev derfor nødvendigt for Slagteriet — af Hensyn til Andelshaverne paa Langeland — at opføre et interimistisk Slagtehus i Rudkøbing. Dette skete i Samarbejde med Svendborg Andelssvineslagteri, der ogsaa havde mange Andelshavere paa Øen.

Staten afholdt dog Halvdelen af Udgifterne ved denne Foranstaltning.

KVALITETSFORBEDRING PAABEGYNDES

Efter de af Statskonsulent *P. A. Mørkeberg* foretagne Undersøgelser havde det vist sig, at en Krydsning mellem store, hvide Yorkshiresvin og Dansk Landrace gav den bedste Baconkvalitet. Det vedtoges derfor, at Slagteriet skulde træde i Samarbejde med *»Fyens Stifts patriotiske Selskab«* om et Avlsarbejde paa det af Mørkeberg angivne Grundlag, saaledes at nævnte Selskab skulde lede Avlen og sørge for Udstationering af Yorkshireorner, og der skulde saa ydes fornøden økonomisk Støtte til Sagen, dels fra Faaborg Andelsslagteri og dels fra andre fynske Slagterier.

Tilskudet ansattes til 5 Øre pr. slagtet Svin.

Paa Grund af Mund- og Klovesygen blev ogsaa Fyn afspærret fra Omverdenen, og Slagtekvæg blev derfor næsten usælgeligt. For at afbøde den Kalamitet iværksattes som rent foreløbig Foranstaltning en Slagtning af Kreaturer. Skønt der

kun slagtedes 150 store Dyr ialt, bidrog Foranstaltningen dog til at stimulere Priserne, og det skete uden Tab for Slagteriet.

I Aarene omkring 1897—98 er Konkurrencen med Privatslagterierne meget haard, og det kniber aabenbart med at faa Andelshaverne til at overholde Leveringspligten. Derfor vedtoges det paa en Generalforsamling, at Bøden for at sælge Svin uden om Slagteriet skulde forhøjes fra 1 til 4 Kroner.

Et Forslag om at bryde Samarbejdet med de andre fynske Slagterier ved at forhøje Noteringen og betale tilsvarende mindre i Overskud blev dog forkastet. Det blev fremhævet stærkt, hvor nødvendigt det var netop paa daværende Tidspunkt at staa sammen om Andelssagen, selv om der skulde ofres betydelige Beløb for det.

Til alt Held for dansk Landbrug var Offerviljen hos Datidens Bønder saa stor, at Sagen førtes til Sejr.

Til yderligere Styrkelse af dette Samarbejde besluttedes det, at Slagteriet skulde indtræde i det Fællesvirke mellem Andelsslagterierne, hvis store Betydning er omtalt andet Sted i dette Skrift.

Interessen for Tilvejebringelse af den Svinetype, der er bedst egnet for Markedet, synes at være meget levende omkring Aarhundredskiftet. I 1899 bliver der af Slagteriet indkøbt 8 Orner og 26 Søer, der bortauktioneredes uden Tab for Slagteriet.

Der tilskyndes stærkt til Oprettelse af *Svineavlsforeninger,* og Krydsning kontra Renavl med Dansk Landsvin drøftes ivrigt. Herunder oplyser *Lars Nielsen,* Højrup, at han har opnaaet gode Resultater ved Renavl. Der bevilgedes de fornødne Beløb til et Udvalg, der skulde rejse til Jylland for at undersøge Forholdene paa nogle Avlscentre, særlig paa Holstebro- og Horsensegnen.

Ved Horsens fandt Udvalget de bedst egnede Svin. Der blev foretaget Indkøb derfra, og der blev hos *L. Nielsen,* Højrup, oprettet et Svineavlscenter. Herfra er der i Aarenes Løb udgaaet en Mængde fortrinlige Avlsdyr, der fik afgørende Indflydelse paa Slagtedyrenes Kvalitet.

I de samme Aar er der — dels paa Grund af de smaa Flæskepriser og dels af Hensyn til den haarde Konkurrence med Privatslagterierne — gentagne Gange Forslag fremme om Tilslutning til det store Exportslagteri i Odense, der var oprettet i 1897. Men hver Gang forkastedes Forslaget med stor Majoritet.

AARENE EFTER AARHUNDREDSKIFTET

var paa mange Maader begivenhedsrige og betegner paa en Række Omraader en rig og betydningsfuld Udvikling i Slagteriets Virksomhed. I 1903 overstiger for første Gang Slagterisvinenes Antal de 20,000, og Omsætningen naar op over en Million Kroner.

Samme Aar sker der en betydningsfuld Ændring i Slagteriets Ledelse, idet *Direktør Mejlsøe* træder tilbage og erstattes af *Direktør J. Bohn Jørgensen,* der gennem de paafølgende 30 Aar blev Slagteriets rolige, dygtige og haandfaste Leder.

Efter Generalforsamlingen i 1914 traadte den myndige Kaptain *H. Schroll,* Lykkenssæde, tilbage som Formand, og den mere folkeligt indstillede Dyrlæge *R. Skov,* Vesterhæsinge, overtog Ledelsen.

De øgede Slagtninger og de stedse skærpede Kvalitetskrav stillede stadig større Krav til Slagteriets Indretning, og Ledelsen sad ikke Kravene overhørig.

Der byggedes nyt Ishus, der var stort nok til at rumme Is til 2 Aars Forbrug, hvorved god Afkøling kunde sikres, selvom der kom en Vinter med usikre Bjergningsforhold. Og da det viste sig, at Gasblussene, der hidtil havde været anvendt til Belysning, varmede ret stærkt og modvirkede en effektiv Afkøling, blev der indlagt elektrisk Lys.

Paa disse Foranstaltninger ofredes 20,000 Kroner.

SALGSORGANISATION OG VAREKONTROL

I Aaret 1904 indmeldtes Slagteriet i den i 1902 oprettede Salgsorganisation i England *»Danish Bacon Company«* — *»D. B. C.«* — der i Løbet af faa Aar blev saa stærk, at den kunde bryde de engelske Agenters Salgsring. Denne Andelssammenslutning har under *Direktør Charley Hansens* dygtige og energiske Ledelse gjort et mægtigt Arbejde for Forbedring af Kvaliteten og for, at Produkterne kunde fremtræde i den mest tiltalende Form i de engelske Butikker, og den er i 1937 naaet til at omsætte 30 % af Danmarks Flæskeeksport til England og er saaledes blevet et meget betydende Led i danske Landmænds Bestræbelser for at hævde Landbrugsprodukternes Renomé paa det engelske Marked.

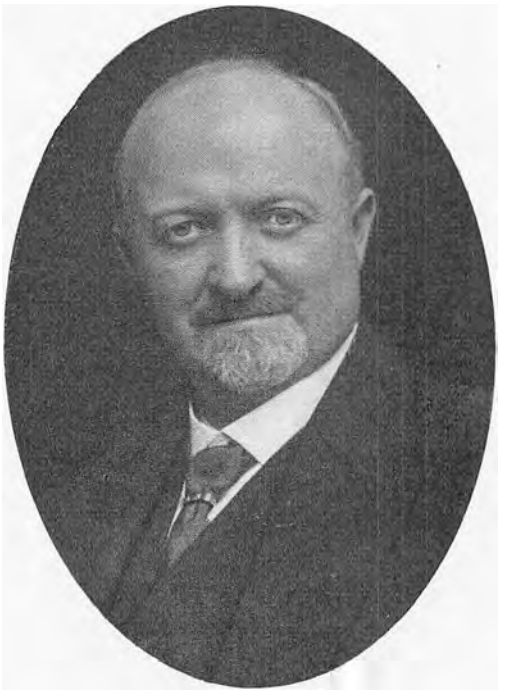

Direktør Charley Hansen,
D. B. C., London.

Dette Marked truedes dog ret stærkt allerede i det følgende Aar, idet Svinebesætningerne i 1904 hærgedes stærkt af Stivsyge, og Kontrollen paa Slagteriet var den Gang ikke effektiv nok til at hindre, at en Del mindre gode Svin eksporteredes. Men værst var det, at et Slagteri i Esbjerg, som var under *hollandsk* Ledelse, i stor Stil opkøbte smaa stivsyge Svin og solgte Produktet i England for at misrekom-

mandere det danske Flæsk til Gunst for det hollandske. — Der gribes nu meget energisk ind fra Andelsslagteriernes Side. De *kræver* — og opnaar ogsaa —, at der oprettes en offentlig Statskontrol med alt dansk Eksportflæsk. Og at *Professor B. Bang* fik Overledelsen i denne Kontrol, var en Borgen for dens gode Gennemførelse, saa den svigtende Tillid til de danske Slagteriprodukters gode Kvalitet hurtigt genoprettedes.

Paa Generalforsamlingen i 1905 drøftedes Kvalitetsspørgsmaalet livligt, og det anbefales stærkt at bruge Slagteriets *Blodfoder* og *Benmel* for at modvirke Stivsygen.

Overskudsudbetalingen, der indtil *1906* var udbetalt i Procent af Pengebeløbet, er efter den Tid blevet udbetalt efter Antal kg leveret Flæsk. Samtidig slaar Formanden stærkt til Lyd for Indregistrering og Brug af et *fælles dansk Varemærke* for Flæsket, en Foranstaltning, der snart efter blev gennemført til uvurderlig Gavn for vor Eksport.

Samme Aar opfordres Slagteribestyrelsen stærkt til at tage *Kvægslagtning* og *Kvæghandel* op paa Andelsgrundlag.

I 1907 indtraadte Slagteriets Arbejdere i »De samvirkende Fagforbund« for derigennem at vinde Styrke i Forhandlingerne om fremtidige Lønvilkaar. Det kan dog paa Generalforsamlingen i 1908 meddeles, at Forholdet mellem Slagteriet og dets Arbejdere er det bedst mulige. Samtidig berøres for første Gang Spørgsmaalet om Overgang fra Gulvsaltning til Karsaltning.

BETYDNINGSFULDT PERSONSKIFTE

Gdr. Hans S. Greve, Horne. Mangeaarig Næstformand.

Kaptajn H. Schroll, der dels som Bestyrelsesmedlem og dels som Formand havde gjort et dygtigt Arbejde for Slagteriet, traadte nu ud af Bestyrelsen. — I det følgende Aar afgik *Dyrlæge R. Skov* ved Døden og erstattedes paa Formandspladsen af Gaardejer *L. Nielsen*, Højrup, der paa Generalforsamlingen i 1909 udtalte varmtfølte Mindeord om den afdøde Formand og hans store og uegennyttige Arbejde og fremhævede ham som den, der altid holdt Ideens Fane højt.

Kaptajn H. Schroll, Lykkenssæde.

Samme Aar indvalgtes Slagteriets nuværende Formand, Proprietær *L. Petersen*, Skerningegaard, i Bestyrelsen.

KAMP MOD TUBERKULOSEN

I de nærmest foregaaende Aar var der — paa Grund af svigtende Kontrol — fra et Par Slagterier fremkommet mindre gode Varer, og det havde skabt nogen Uro paa Markedet i England. Men straks skrider Slagteriet til en Forbedring af Kontrollen ved at skaffe Dyrlægen den fornødne Assistenthjælp.

Gaardejer H. J. Hansen, Hellebjerggaard.

I Driftsaaret 1908—09 naar Slagteriet op paa de hidtil højeste Slagtninger: 35,000 Svin, og dermed er Toppunktet af Slagteriets Ydeevne naaet. Der er i Aarets Løb paa andre Slagterier med Hensyn til Karsaltningen indvundet Erfaringer, som viser, at der herved kan vindes 2 % i Flæskets Vægt, og for Faaborg Slagteri vilde dette betyde en Gevinst paa 30,000 Kroner.

Den stigende Tuberkuloseprocent foruroligede i disse Aar Slagteriets Ledelse. Derfor tilkaldtes Veterinærinspektør *Mørkeberg* for paa en Generalforsamling at holde et meget instruktivt Foredrag om Tuberkulosebekæmpelse, og dette blev Indledning til en energisk og virkningsfuld Kamp imod denne ondartede Sygdom. Med særdeles levende Interesse førte Gaardejer *H. J. Hansen,* Hellebjerggaard, an i denne Kamp.

Under Tryk af den haarde Konkurrence, særlig fra Kanada og Irland, iværksætter Slagteriet en stræng Klassificering og fastsætter en stor Prisforskel paa Klasserne for at faa Medlemmerne til at levere en Kvalitet, der kan hævde sig paa Verdensmarkedet.

SLAGTERIET OMBYGGES

Aarene 1911—12 blev begivenhedsrige Aar for Slagteriet. — Rammerne for Slagteriets Ydeevne var faktisk sprængt, og baade af økonomiske Grunde og af Hensyn til Flæskekvaliteten bliver Overgang til Karsaltning uomgængelig nødvendig. Den forældede Isafkøling maa erstattes med et moderne Køleanlæg.

Paa Generalforsamlingen den 25de Februar bemyndiges Bestyrelsen derfor til at ofre 126,000 Kroner paa en fuldstændig Ombygning af Slagteriet. I denne Sum var ogsaa beregnet Anlæg af eget Elektricitetsværk, men da Faaborg By tilbød Levering af Elektricitet paa fordelagtige Betingelser, blev det saaledes sparede Beløb anvendt til Direktørbolig.

Byggeriet tog nu Fart og allerede den 4de November 1911 kan det første Bestyrelsesmøde afholdes i den nye Administrationsbygning. Inden Udløbet af

1912 fremtraadte Slagteriet i ny og moderne Skikkelse med omtrent samme ydre Udseende som nu i 1938.

1912 blev paa Grund af Ombygningen et uroligt Arbejdsaar. Hertil bidrog ogsaa, at Priserne var stærkt svingende paa det engelske Marked. Naar det dog blev et godt Aar for Slagteriet, skyldtes det bl. a. den udmærkede Salgsforbindelse med *D. B. C.*, der nu omfattede *10 Slagterier* og havde bragt saa gode Priser hjem, at det for disse Virksomheder betød en Merindtægt paa 270,000 Kr.

At Statstilskudet til Svineavlens Fremme bortfaldt i disse Aar kom kun til at betyde, at Slagterierne nu ofrede saa meget mere paa Sagen. Gennem den nyoprettede Forsøgsstation »Elsesminde« skaffedes der Svineproducenterne værdifulde Oplysninger om, hvilke Stammer der var de triveligste og gav den bedste Flæskekvalitet. Derved havde man — foruden Dyrskuebedømmelsen — et godt Talmateriale at bygge paa.

I Aarets Løb omsatte Slagteriet 2,5 Mill. Kr., og Flæskeprisen steg mod Aarets Slutning fra 36 til 54 Øre pr. Pd., maaske er det den forestaaende Krig, der øver Indflydelse paa Prisniveauet. Driftsaaret 1913 betegnes som det hidtil bedste i Slagteriets Virketid; Slagtningerne stiger jævnt, og Kvaliteten bedres kendeligt. Mængden af Svin med grove Fejl reduceres fra 1910 til 1913 fra 11 pCt. til 0,8 pCt.

Der planlægges Opførelse af en Kød- og Benmelsfabrik, hvorpaa der maa ofres 18,000 Kroner.

DE VANSKELIGE KRIGSAAR

Næste Aar er der atter Fremgang at notere, idet Omsætningen for første Gang overstiger 3 Mill. Kroner. Men Verdenskrigen var nu brudt ud, og den lagde store Hindringer i Vejen for al Samhandel.

Eksempelvis kan nævnes, at en Sending Flæsk førtes til Esbjerg, men maatte returneres, da der intet Skib var til Transporten. Faa Dage efter kom dog Englandsbaaden; Varerne afsendtes paany og afskibedes, men nu maatte Skibet sejle til Hamborg, og dér varede det flere Dage før Ladningen kunde frigives og sendes til England.

Slagterierne opretter nu en Krigsforsikringsforening, og her indmeldes Faaborgslagteriet og henlægger allerede første Aar 29,000 Kr. til Forsikringsfonden.

Fra det offentliges Side træffes der omfattende Foranstaltninger dels til Hjemmemarkedets Forsyning med Flæsk og Fedt og dels til, at Eksportvarerne kunde blive fordelt til Aftagerne i samme Forhold som i Fredstid.

De ledende Kræfter i Slagteriet gjorde alt for at overholde de givne Instrukser, og Ledelsen lod sig ikke friste af økonomisk Vinding til at fravige de givne Regler.

Der blev her fra dansk Landbrugs — og særlig fra Mejeriernes og Slagteriernes Side — gjort en Indsats og bragt økonomiske Ofre, der vel fortjener at nævnes, naar den Tids Historie skrives.

Beholdningerne af Flæsk er mod Slutningen af 1916 saa store, at Slagteriet ikke har likvide Midler til Overskudsudbetaling, men maa laane til store Renter. Herpaa bødes der gennem Vedtagelsen af, at der skal tilbageholdes 1 Øre pr. Pd. Flæsk ved Afregningen.

Samme Aar indmeldes Slagteriet i »Danske Andelsslagteriers Tarmsalg«, der var oprettet 3 Aar før. Fra en ringe Begyndelse i 1914 er denne Virksomhed i 1936 naaet frem til en Omsætning af ca. 9 Mill. Kr. og har faaet stor Betydning for Afsætningen af Slagteriets forskellige Affaldsprodukter.

Trods dalende Slagtninger stiger Omsætningen og naar i 1917 op paa 5,7 Mill. Kr. Men Vanskelighederne ved at overholde alle de mange Paabud og Anordninger bliver større og større. Det lykkes dog Direktør *Bohn Jørgensen* gennem en yderst korrekt Optræden at manøvrere sikkert mellem alle de vanskelige Skær.

Paa dette Tidspunkt drøftes Planerne om Oprettelse af et *Kreaturslagteri;* men det skulde vare mange Aar, inden disse Planer blev virkeliggjort.

1918 blev det vanskeligste Aar for Flæskeeksporten. To Afskibninger blev torpederet og to blev opbragt af Tyskerne, uden at det dog bragte større Tab. Værre var det, at adskillige Ladninger var saa længe undervejs, at de kom frem i beskadiget Stand, hvilket for Landet bragte Tab paa adskillige Mill. Kr.

I Aarets Løb stiger Priserne meget stærkt og det økonomiske Resultat bliver trods smaa Slagtninger — ialt kun ca. 4000 Svin — saa godt, at Aaret slutter med Beholdninger, der fuldtud modsvarer Gælden, og saa er der endda henlagt betydelige Reserver, bl. a. 98,000 Kr. i et Krigsrisikofond.

Iøvrigt præges Aaret af saa omfattende Statsindgreb overfor hele Driften, at Slagteriet næsten er ved at blive en Statsinstitution. Slagteriet skal f. Eks. betale Svinene med 230 Øre pr. kg, men faar kun 132 Øre pr. kg paa Hjemmemarkedet. Resten — 98 Øre — betalte Staten, og der tilflød ad den Vej Slagteriet et Tilskud paa 115,000 Kr., medens den samlede Omsætning kun var paa godt 700,000 Kroner.

EFTERKRIGSTIDEN

Driftsaaret *1919* bragte igen nogen Fremgang i Slagtningerne — dog kun 13 à 1400 Stk. —, og hen paa Aaret blev Handelen givet fri for den Del af Flæsket, der ikke medgik til den hjemlige Rationering. De smaa Mængder Flæsk, der kan eksporteres til England, er der stærkt Begær efter, og der opnaas saa gode

Priser, at det foregaaende Aars Omsætning fordobles. Men alle Driftsudgifter stiger ogsaa stærkt, og der bliver derfor god Brug for de opsparede Reserver.

Da Generalforsamlingen holdtes i *1920*, var der udbrudt en landsomfattende Strejke, som først efter 10 Ugers Varighed standsedes ved Lovgivningsmagtens Indgriben. Straks efter udbrød der imidlertid Søfyrbøderstrejke, hvis Virkninger dog afbødedes ved, at D. B. C. fra England sendte Damper hertil efter Flæsket fra egne og andre Slagterier.

SØNDERJYDERNE KOMMER MED

Aarets store Begivenhed var iøvrigt, at *Genforeningen med Sønderjylland* muliggjorde Indmeldelse af Andelshavere fra denne Landsdel. Der indmeldtes paa denne Konto 320 nye Medlemmer, og mange af dem var store Svineproducenter.

Slagtningerne steg da ogsaa stærkt, og Omsætningen naaede i Driftsaaret 1920 op over 4½ Mill. Kr., og der er for første Gang i mange Aar Tale om en Udvidelse af Slagteriet, saa der kan behandles 70,000 Svin aarlig. Denne Udvidelse gennemførtes det følgende Aar og kostede ca. 100,000 Kroner. Virksomheden konsolideres yderligere, og billig Driftskapital tilvejebringes ved, at der tilbageholdes 4 Øre pr. kg leveret Flæsk.

VEKSLENDE ARBEJDSKAAR

Medens 1920 var et Opgangsaar for Slagteriet, var 1921 præget dels af Prisnedgang og navnlig af store Prissvingninger, bl. a. paa Grund af store Svingninger i Sterlingkursen. Disse stærke Prissvingninger medførte, at man maatte gaa over til at udbetale et à Conto Beløb ved Svineleveringen og senere foretage endelig Afregning, efter at Flæsket var solgt i England. Som Følge af stærkt stigende Leveringer naar Omsætningen dog sit Højdepunkt med ca. 8,000,000 Kr.

I det følgende Aar lyder der adskillige Klager fra England over det danske Flæsks Kvalitet. Her overfor reagerer Slagteriet ved en klækkelig Nedsættelse af Vægtgrænsen og ved at stille Forslag om, at der nedsættes at fast Udvalg til Svineavlens Fremme for ogsaa derigennem at forbedre Kvaliteten.

Der klages paa Generalforsamlingen over, at alt for mange leverer Svin til Privatslagtning, naar de kan se deres Fordel derved. Krigsaarenes Spekulationslyst synes at have rokket ved Troskaben mod Andelstanken.

FORMANDSSKIFTE

Efter Generalforsamlingen den 10de Marts 1923 og efter 15 Aars dygtigt, resultatrigt og uegennyttigt Virke trak Gdr. *L. Nielsen*, Højrup, sig tilbage fra Formandsposten, og Proprietær *L. Petersen*, Skerningegaard, valgtes i hans Sted. Og at *L. Petersen* endnu staar som Virksomhedens Chef, er det bedste Vidnesbyrd om, at det var den rette Fører, der blev sat til at styre Skuden. Gennem en Række paa mange Omraader vanskelige Aar har han ledet Slagteriets Anliggender med fast og rolig Haand.

Proprietær L. Petersen, Skerningegaard.

Nogle Aar senere, da Landbrugskrisen satte ind og skabte Utryghed og Mismod i mangen Bondes Sind, fremsatte *L. Petersen* paa en Generalforsamling følgende Udtalelse:

»Det siges, at dansk Landbrug er ved at blive fattigt. Men den Udtalelse bliver først sand den Dag, vi taber Modet, Viljen og Evnen til at virke, og i Stilhed vil være Tilskuere til, at andre gaar ind og tager den Plads, vi har været en Menneskealder om at vinde. — Det vil være bedst for os selv, vort Hjem og vort Land, at vi fremdeles griber om Tingen med fast og rolig Haand. Den, der har den stærkeste Vilje og den største Energi, sejrer næsten altid. Det har altid været Optimisterne, der har bragt Fremskridt og bygget Landet op.«

Disse Ord er karakteristiske for Slagteriets Formand, og de forklarer, at Andelshaverne har følt og stadig føler sig trygge med *L. Petersen* som Leder.

DET VETERINÆRE TILSYN

Dyrlæge R. Rasmussen.

I Aaret 1923 afgik Dyrlæge *Rasmussen* ved Døden; indtil 1905 havde Dyrlægen under mere private Former ført Kontrol med Slagteriets Produkter, og da Statskontrollen indførtes i 1905, blev Dyrlæge *Rasmussen* denne Kontrols forstaaende og ansete Udøver og var tillige Slagteriets gode Vejleder i alle Spørgsmaal, der stillede Krav til veterinær Sagkundskab. — Med kun 4 Aars Afbrydelse har Kredsdyrlæge *A. Johansen* siden 1903 haft Haand i Hanke med

Overdyrlæge A. Johansen.

den sanitære Side af Slagteriets Virksomhed og blev ved Dyrlæge Rasmussens Død i 1923 hans Afløser som autoriseret kontrollerende Dyrlæge for Slagteriet.

Denne ansvarsfulde Post beklæder Kredsdyrlægen fremdeles, og Hr. *Johansen* har gennem de mange Aar været en udmærket god og omhyggelig ledende Kraft paa dette saa betydningsfulde Felt af Virksomheden, ligesom der altid har været et godt og forstaaende Samarbejde mellem Kredsdyrlægen og Slagteriets Ledelse.

STIGENDE SLAGTNINGER

I Driftsaaret 1923 stiger Slagtningerne fra 29,000 til 51,000 Svin; men endnu gaar der kun 27 % i 1ste Klasse, og naar Formanden paa dette Tidspunkt tilraader Udvidelse af Svineholdet, er det under Forudsætning af, at Udvidelsen kan følges af en væsentlig Kvalitetsforbedring, og han advarer samtidig stærkt mod Avlen af de sortbrogede Svin, der nu begynder at komme frem i betydelig Mængde.

Det følgende Aar viser paany betydelig Stigning i Slagtningerne, men Tilførslerne er desværre meget uregelmæssige, paa samtlige Slagterier varierer de ugentlige Slagtninger fra 59,000 til 99,000. Priserne er derfor stærkt svingende. Og naar Priserne stiger, er de private Opkøbere paa Færde og køber mange Svin, medens de ved dalende Priser er tilbageholdende; og Svinene gaar da til Andelsslagterierne — til stor Skade for de sidstes Økonomi.

Bestyrelsen behandlede i Aarets Løb Spørgsmaalet om at yde Støtte til den da vanskeligt stillede Andelsbank; men Sagen henlagdes bl. a. under Henvisning til de Vanskeligheder, der beredtes Slagteriet ved Sydfyns Discontobanks Sammenbrud.

Paa den Konto tabte Slagteriet et Beløb svarende til 1½ Kr. pr. Svin, der var leveret i Aarets Løb. Tabet afholdtes af de for Driftsaaret tilbageholdte Ører og blev fradraget, da dette Beløb forfaldt til Udbetaling i 1928.

I 1925 synes vore Konkurrenter paa det engelske Marked at vinde ind paa os. Det giver sig bl. a. Udslag i, at de Overpriser, vi opnaar for Flæsket i England, er væsentlig mindre end tidligere.

For at naa frem til en bedre Kvalitet og for at vinde frem i Konkurrencen indsnævres Vægtgrænsen meget betydeligt, og Fradraget for overvægtige Svin sættes væsentligt op.

Til yderligere Fremme af denne Sag indledes der et Samarbejde mellem Faaborgegnens Landboforening om Oprettelse af en Forsøgsstation, paa hvilken Andelshavere med gode, anerkendte Besætninger kan faa Svinenes Brugsværdi vel afprøvet.

Fra en beskeden Begyndelse med Afprøvning af nogle faa Hold Grise vok-

ser denne Virksomhed til i Forsøgsaaret 1936—37 at afprøve 33 Hold, omfattende 102 Landsvin og 23 Yorkshiresvin. Resultaterne fra denne Forsøgsvirksomhed har været til udmærket Vejledning ved Valg af Avlsdyr og har indirekte foraarsaget en kendelig Kvalitetsforbedring.

Dette Forsøgsarbejde omtales nærmere i et senere Afsnit.

Selvforsyningstanken er allerede paa dette Tidspunkt ved at blive raadende i enkelte Lande, og heri maa Aarsagen søges til, at nogle sekundære Markeder begynder at svigte.

Dette gælder ogsaa i nogen Maade Markedet for Biprodukterne, bl. a. Fedtet. Derfor ofres der 12,000 Kr. paa bedre Maskiner og andre Hjælpemidler til Fedtsmelteriet, saa der kan opnaas en bedre Kvalitet. Samtidig gaar man over til at emballere Fedtet i tiltalende Pundspakker, for hvilke der er et betydeligt Marked i England.

I PRISFALDETS OG KVALITETSFORBEDRINGENS TEGN

Aaret 1926 stod i Prisfaldets Tegn med en Prisreduktion paa 33 pCt., fra 2 Kr. til 134 Øre pr. kg. Det gik haardt ud over Rentabiliteten, og mange tænkte paa at reducere Svineholdet. Herimod advares der stærkt fra ledende Slagterimænds Side; ogsaa Faaborgslagteriets Ledere opfordrede stærkt til at fortsætte Produktionen i samme Omfang for at andre ikke skulde erobre vor Plads paa Markedet.

Tiden har vist, at Bestyrelsen saa rigtigt paa dette Forhold, og det er denne Forudseenhed, vi kan takke for, at vi i 1938 har Lov til at levere saa stor en Del af Englands Flæskebehov som Tilfældet er. Havde vi sidst i 1920erne og først i 30erne indskrænket Svineholdet i væsentlig Grad, vilde vor Baconkvota have været væsentlig lavere nu.

Arbejdet paa at forbedre Flæskekvaliteten var i Krigsperioden og de allernærmeste Aar derefter traadt noget i Baggrunden; men den stigende Konkurrence omkring Midten af Tyverne skabte fornyet Interesse for en Højnelse af Kvaliteten.

Efter at Spørgsmaalet havde været behandlet paa Delegeretmøder og i Slagteriernes Fællesbestyrelse nedsattes der et Bedømmelsesudvalg, i hvilket ogsaa en Repræsentant for Privatslagterierne havde Sæde. Udvalget skulde bedømme alle Forhold, der kunde faa Betydning for Flæsket som Eksportvare. Der blev givet Points for Fæskets Tilskæring, dets Saltningsgrad og Tørhedsgrad, dets Farve og Mærkning; og Slagterierne deltes i tre Klasser efter de opnaaede Pointstal.

Denne Foranstaltning har gennem Aarene siden da bidraget stærkt til at skabe en smuk, velbehandlet og enstypet Vare til stort Gavn for vort Marked i England.

Allerede første Aar naaede Flæsket fra Faaborgslagteriet ved denne Bedømmelse at komme i den bedste Trediedel, og denne smukke Standard har i Hovedsagen været holdt siden da.

Der gøres i disse Aar ogsaa et betydeligt Arbejde paa at opnaa en bedre Klassificering af Svinene, og Resultaterne spores deri, at det procentiske Antal 1ste Kl. Svin nu naar op paa 30. Fra den nyoprettede Forsøgsstation foreligger der fra første Aars Virksomhed gode, vejledende Resultater, der lover godt for den fremtidige Udvikling.

I Driftsaaret 1927 stiger Slagtningerne yderligere og naar paa Faaborg Andelsslagteri op paa 64,000 Stk.; og Landet som Helhed naar frem til at levere ca. 28 pCt. af Englands Flæskeimport.

Men Priserne falder paany og ligger nu ca. 30 pCt. lavere end det foregaaende Aar. Det er Krisetiden, der nu begynder at sætte kendeligt ind, og adskillige er allerede ved at tabe Modet, og der tales højt om Produktionsindskrænkning. Men ved Generalforsamlingen den *3. Marts 1928* holder Formanden, L. Petersen, den manende Tale, af hvilken et Brudstykke findes citeret foran Side 28.

Denne Tale rummer den kraftigste Opfordring til at fortsætte og billiggøre Produktionen og til at forbedre Produktet.

Der arbejdes ogsaa stadig paa at gøre det gode bedre og paa at skabe jævne Tilførsler til Markedet. Saaledes virkes der ivrigt fra mange Sider for landsomfattende Notering og en fælles Vægtgrænse for alle Slagterier; men foreløbig lykkes det kun for de fynske Slagteriers Vedkommende at gennemføre denne Foranstaltning.

Med den stigende Produktion bliver det stedse vanskeligere at finde Afsætning for de Svin, der er angrebet af Tuberkulose, selv om Angrebet kun er ganske let. Andelshaverne opfordres derfor stærkt til at gøre alt for at indskrænke Tuberkuloseprocenten til det mindst mulige.

Og for at Tuberkuloseforsikringen ikke paa nogle skal virke som en Sovepude foreslaas den ophævet. Paa det følgende Aars Generalforsamling vedtoges det, at Tuberkuloseforsikringen skulde afslutte Virksomheden den 1ste Januar 1930.

STILLINGEN EFTER 40 AARS ARBEJDE

Efter Driftsaaret 1928 kunde Slagteriet se tilbage paa 40 Aars Virksomhed. Og paa Generealforsamlingen den 2den Marts 1929 redegjorde Formanden for Slagteriets økonomiske Forhold gennem Aarene.

Oprindelig var der bygget for ca. 70,000 Kr., i Aarenes Løb var de samlede Byggeudgifter steget til 450,000 Kr. Men der var afskrevet 238,000 Kr., og

samtlige Reserver beløb sig til 217,000 Kr., saa de forhaandenværende Værdier oversteg Anlægssummen med nogle Tusinde Kroner.

Slagteriet kunde derfor betragtes som økonomisk vel funderet; og medens det oprindelig var baseret paa 25,000 Slagtninger, kunde det nu behandle 90,000 Svin.

I Driftsaaret *1928* behandledes der 72,000 Svin paa Slagteriet, men Klassificeringen viser ingen Fremgang. Andelshaverne opfordres derfor til sammen med det gode Avlsarbejde at anvende en mere rationel Fodring med væsentlig større Anvendelse af Grovfoder for at naa frem til en bedre Flæskekvalitet. Samtidig skærpes Tilskæringsreglerne ved Bedømmelserne i Esbjerg, saa det bliver stadig vanskeligere at naa op paa de høje Pointstal.

I Aarets Løb opnaas der Enighed om en Landsnotering, og den overholdes af de fleste Slagterier; men der er dog enkelte, som af lokale Grunde bryder ud og ansætter deres egen Notering.

NYE UDVIDELSER OG YDERLIGERE KVALITETSFORBEDRING

De øgede Slagtninger opfordrer til nye Udvidelser, og saavel Køleanlæg som Dampanlæg ændres derfor, saa der kan behandles indtil 100,000 Svin aarlig.

Under den stærkt stigende Svineproduktion drøfter Ærøboerne Oprettelsen af eget Slagteri; men Tanken blev dog opgivet den Gang, og siden da har Forholdene ikke opfordret til at genoptage Sagen.

I Driftsaaret 1929 viser de skærpede Tilskærings- og Bedømmelsesregler sig at virke efter Hensigten, idet de fleste Slagterier faar saa høje Pointstal, at de naar op i første Klasse. Der er dog enkelte Slagterier, der unddrager sig Kontrollen; men nu bliver der ansat en Inspektør, som skal rejse ud og undersøge Forholdene paa selve Slagterierne. Han kommer uanmeldt, og finder han betydende Fejl bliver det offentliggjort og paatalt af Landbrugsministeriet.

Inspektøren er imidlertid ikke blot den strenge Dommer, men tillige den gode forstaaende Vejleder i alle tekniske Spørgsmaal vedrørende den formaalstjenlige Behandling af Slagteriprodukterne.

Da der viser sig stigende Vanskeligheder ved Afsætningen af de sortbrogede Svin, stilles det Leverandørerne i Udsigt, at disse Svin fremtidig vil blive afregnet til en Underpris.

Vandforsyningen havde i nogen Maade været Slagteriets Smertensbarn gennem Aarene; men i *1929* opnaas der en Ordning med Odense Ægforretnings Faaborgafdeling, saa Slagteriet faar Tilladelse til fra Ægpakkeriets Grund at tage Vand fra en Brønd, der giver næsten ubegrænsede Vandmængder.

Fjerkræholdet er stærkt stigende i disse Aar, og fra visse Hold ser man en

Opgave i. at Andelsslagterierne ogsaa skal tage Fjerkræslagtningen op, idet man hævder, at det vil betyde en bedre Udnyttelse af saavel Pladsen som Arbejdskraften paa Slagterierne.

Denne Foranstaltning fraraades dog stærkt af Statskonsulent H. Faber i England, der hævder, at man fra Aftagernes Side vil kræve, at Fjerkræslagtningen foregaar i specielle Lokaler og udføres af andet Mandskab end det, der har med Svineslagtningen at gøre.

Bestyrelsen bemyndiges til at anskaffe et Tørringsanlæg for Blodmel og Benmel, og i det følgende Aar ofres der ca. 30,000 Kr. paa Anskaffelse af Skrabemaskine og en Række andre Forbedringer af Bygninger og Inventar.

Af Hensyn til vor Handelsforbindelse med England vedtager Bestyrelsen i Aarets Løb udelukkende at anvende engelske Kul og engelsk Pakkemateriale og Salt, og der rettes Henvendelse til andre fynske Slagterier og gennem dem til Mejerierne om at foretage et tilsvarende handelspolitisk Skridt.

LANGELÆNDERNE OPRETTER EGET SLAGTERI

I Vinteren *1930—31* rejses der paa Langeland en stærk Stemning for Oprettelse af et Slagteri i Rudkøbing, og paa Generalforsamlingen den 7de Marts 1931 kommer der fra langelandske Repræsentanter Anmodning om Tilladelse til at udtræde af Slagteriet før Udløbet af den Periode, i hvilken de havde Leveringspligt. Men da det var i Modstrid med Loven, maatte Sagen henlægges.

Sidst i April kommer der Anmodning fra Langelænderne om Afholdelse af ekstraordinær Generalforsamling med Dagsorden: Forslag til Lovændring, der muliggør Langelændernes Udtræden af Slagteriet før 1936. Denne Generalforsamling afholdtes sidst i Maj; men Forslaget forkastedes med stort Flertal. — Senere kommer der en fornyet Henvendelse fra Langeland om denne Sag, og nu foreslaar Bestyrelsen, at Tilladelsen gives under Forudsætning af, at alle Andelshavere paa Langeland udtræder af Slagteriet.

Dette Forslag vedtoges paa Generalforsamlingen den 5te Marts 1932. Det følgende Aar er Adskillelsen en Kendsgerning, og paa Generalforsamlingen *1933* gives der Udtryk for gensidig Tilfredshed med det hidtidige Samarbejde, og der udtales de bedste Ønsker for det langelandske Slagteris Fremtid.

Trods stærkt divergerende Anskuelser om denne Sag endte den dog med, at Langelænderne og Fynboerne skiltes i Fred og god Forstaaelse, og Kampen har sikkert ikke efterladt Bitterhed paa nogen af Siderne.

LANDBRUGSKRISEN SÆTTER IND

Der forhandles i 1931 om Oprettelsen af en særlig Valutabank. Det er Vanskelighederne med Omsætningen af Sterling og anden Valuta under de ustabile Kursforhold, der er Anledningen til, at dette Spørgsmaal tages op. Men da Bestyrelsens dygtige og klartseende handelskyndige Medlem, Sagfører *Amtoft*, stærkt fraraader at indlade sig paa dette Eksperiment, bliver Sagen henlagt.

Sagføreren var iøvrigt meget interesseret i Slagteriets Anliggender og har i den Stilling, han indtog, gjort Slagteriet overordentlig store Tjenester.

De Forslag, der paa Generalforsamlingerne først i Trediverne Gang paa Gang fremsættes om, at der til Terminerne skal udbetales Forskud paa Efterbetalingen, vidner om, at Landbrugskrisen nu lægger sit Tryk paa mange Landbohjem.

I 1931 omsættes der 5,7 Millioner Kr. Der er paa Generalforsamlingen *1932* megen Tale om at tage Kreaturslagtningen op, og der rettes kraftig Henstilling til Bestyrelsen om at begynde Slagtningen saa snart, den finder Tidspunktet belejligt.

Arbejdsstridigheder i 1932 foraarsagede, at Driften maatte indstilles den 29de April, men fra den 25. Maj opnaaedes Forlig, og Arbejdet genoptoges.

Paa Generalforsamlingen i 1932 forhandles der for første Gang om den Kvotaordning, der i de følgende Aar fuldstændig skulde komme til at beherske Svineproduktionen og bestemme dens Fordeling blandt Landmændene.

DIREKTØRSKIFTE

Direktør J. Bohn Jørgensen.

Efter 30 Aars særdeles dygtigt og trofast Arbejde som Leder af Faaborg Andelsslagteri trak Direktør *J. Bohn Jørgensen* sig tilbage og opsagde sin Stilling til Fratrædelse den 1ste Oktober 1933. Gennem alle disse Aar holdtes saavel Virksomheden som dens Produkter paa Højde med det bedste, og i de vanskelige Krigsaar ledede han Produktionen og Afsætningen med sikker Haand og drog samvittighedsfuldt Omsorg for, at Produkterne kom i de rigtige Hænder, saa der ikke kunde føres berettiget Klage over illoyal Handlemaade overfor de kæmpende Stormagter.

Det blev Direktør Bohn Jørgensen, der gennem den lange Virketid stærkest kom til at præge Arbejdet paa Faaborg Andelssvineslagteri.

KVOTAORDNINGEN BEGYNDER

I *1932* træder den engelske Kvotaordning endelig i Kraft, og der bliver tildelt Danmark en Leverance paa *108,000* Svin om Ugen. Paa Grundlag heraf træffes Ordningen med Svinekortene og dermed Rationeringen af Svineleverancerne til hver enkelt Landmand.

Utilfredsheden med denne Ordning har været stor, og den har nu i 1938 givet sig Udslag i, at der er rejst Retssag om Korttildelingen til Landbrug af forskellig Størrelse.

Men for Landbruget som Helhed har Kvotaordningen været til stor Fordel. Under den er Priserne paa Flæsket steget saa stærkt, at Produktionen, der omkring 1930 vat tabgivende, siden da er blevet en særdeles god Forretning, som har bidraget stærkt til at hjælpe mange Landmænd ud over de økonomiske Vanskeligheder.

I Henhold til det saakaldte Kriseforlig fastsattes Sterlingkursen til ca. *22,*[50]; ogsaa denne Foranstaltning bidrog til en Bedring af de økonomiske Forhold. Det oplystes paa Generalforsamlingen *1933*, at dersom den Kurs havde været gældende i 1932, vilde Andelshaverne have faaet udbetalt 900,000 Kr. mere. Siden den Tid har Sterlingkursen som bekendt ligget fast paa Kr. 22,[40].

MINDEORD OM L. NIELSEN, HØJRUP

I Løbet af Aaret *1933* døde Gdr. *Lars Nielsen*, Højrup, og paa det følgende Aars Generalforsamling lød der mange varmt anerkendende Ord om L. Nielsen og hans Gerning. Og nu i Jubilæumsaaret mindes vor nuværende Formand sin Forgænger L. Nielsen i følgende Udtalelse:

Fra Slagteriets Start i *1888* til *1908* sad Lars Nielsen i Bestyrelsen som menigt Medlem og indsattes derefter paa *Formandsposten*, som han i 15 Aar beklædte med stor Dygtighed, indtil han i 1923 trak sig tilbage af Helbredshensyn.

L. Nielsen var mange offentlige Hverv betroet, men intet af dem omfattede han med større Interesse end Arbejdet i Faaborg Andelsslagteris Bestyrelse. Han var en god Type paa den fynske Bonde — rolig og forsigtigt overvejende var han i al sin Færd. Han tog ikke overilede Beslutninger og var altid villig til at høre andres Meninger om Tingene; men havde han først taget Standpunkt i en Sag, lod han sig vanskeligt rokke.

Alle, der kendte Lars Nielsen, forstod, at Slagteriet under hans og Direktør Bohn Jørgensens Ledelse var i gode Hænder, og Andelshaverne følte sig trygge ved at have de to Mænd i Spidsen for Foretagendet.

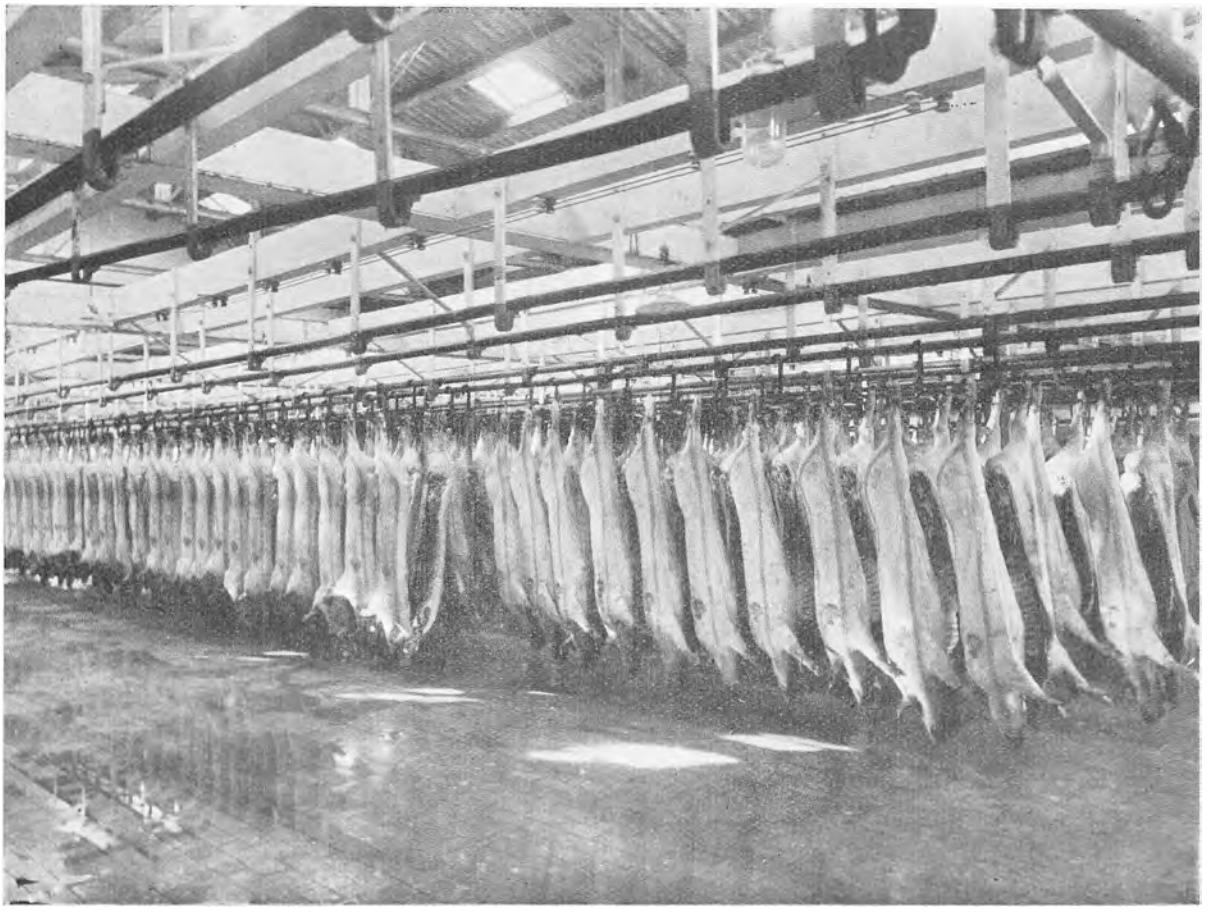

Slagtehal.

Lars Nielsen kan i Sandhed betegnes som en *Riddersmand i Bondekofte,* og derfor skal han mindes med *Tak.*

STIGENDE PRISER, DALENDE KVOTA

Som nævnt bringer Kvotaordningen bedre Priser hjem for Flæsket. Men allerede i *1933* blev Kvotaen nedsat fra 108,000 til 72,000 Svin pr. Uge. Og Kortsystemet foranledigede i mange Tilfælde en voldsom Tilstrømning af Svin først og sidst i Tildelingsperioderne, hvilket i høj Grad vanskeliggjorde Arbejdets Tilrettelæggelse og stillede meget store Krav til gode Produktions- og Opbevaringsforhold.

Da der desuden tiltrængtes Forbedringer i Fedtsmelteri, Tarmrenseri og Ballerum, og Bestyrelsen tilmed havde besluttet at iværksætte Kreaturslagtning, blev dette de samvirkende Aarsager til, at der paany foretoges betydelige Udvidelser og Ændringer ved Bygningerne.

Paa den Konto ofres 92,000 Kr.; men nu fremtraadte Slagteriet ogsaa som en fuldt

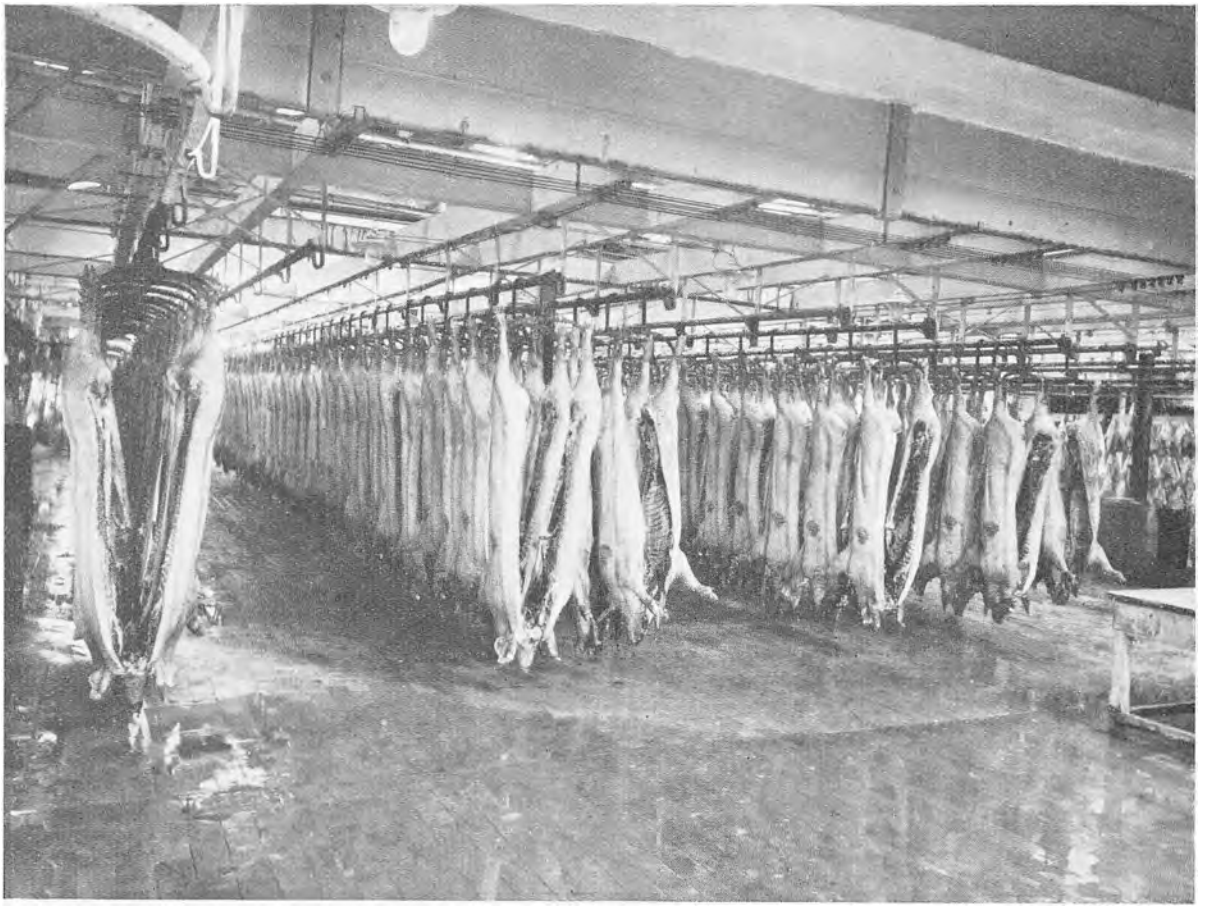

Slagtehal.

moderne Virksomhed, der kunde taale Sammenligning med de bedste i sin Art. — Paa Generalforsamlingen i *1934* præsenteres den ny Direktør *Fr. Rasch,* der bl. a. redegjorde for de Vanskeligheder, der er forbundet med Fedtets Afsætning til lønnende Priser. Han hævdede, at i et Land som vort, hvor der aarlig bruges 70 Mill. kg Margarine, bør der kunne oparbejdes et betydeligt hjemligt Marked for de 25 Mill. kg Svinefedt, vi producerer mellem Aar og Dag.

KREATURSLAGTNINGEN FREMMES

Der begynder nu at komme Gang i Kreaturslagtningen. Medens der tidligere slagtedes et Par Kreaturer og ca. 30 Kalve om Ugen, slagtes der ved Aarets Slutning ca. 40 Kreaturer og 150 à 200 Kalve ugentlig, og det anbefales Andelshaverne stærkt at udnytte det nye Kreaturslagteri i videst mulig Udstrækning — dels for at undgaa fordyrende Mellemled ved Handel med Kød og dels for at udnytte forhaandenværende Driftsmidler og Arbejdskraft paa bedst mulig Maade til lige Gavn for Slagteriets Arbejdere og for Driftsøkonomien. Trods den

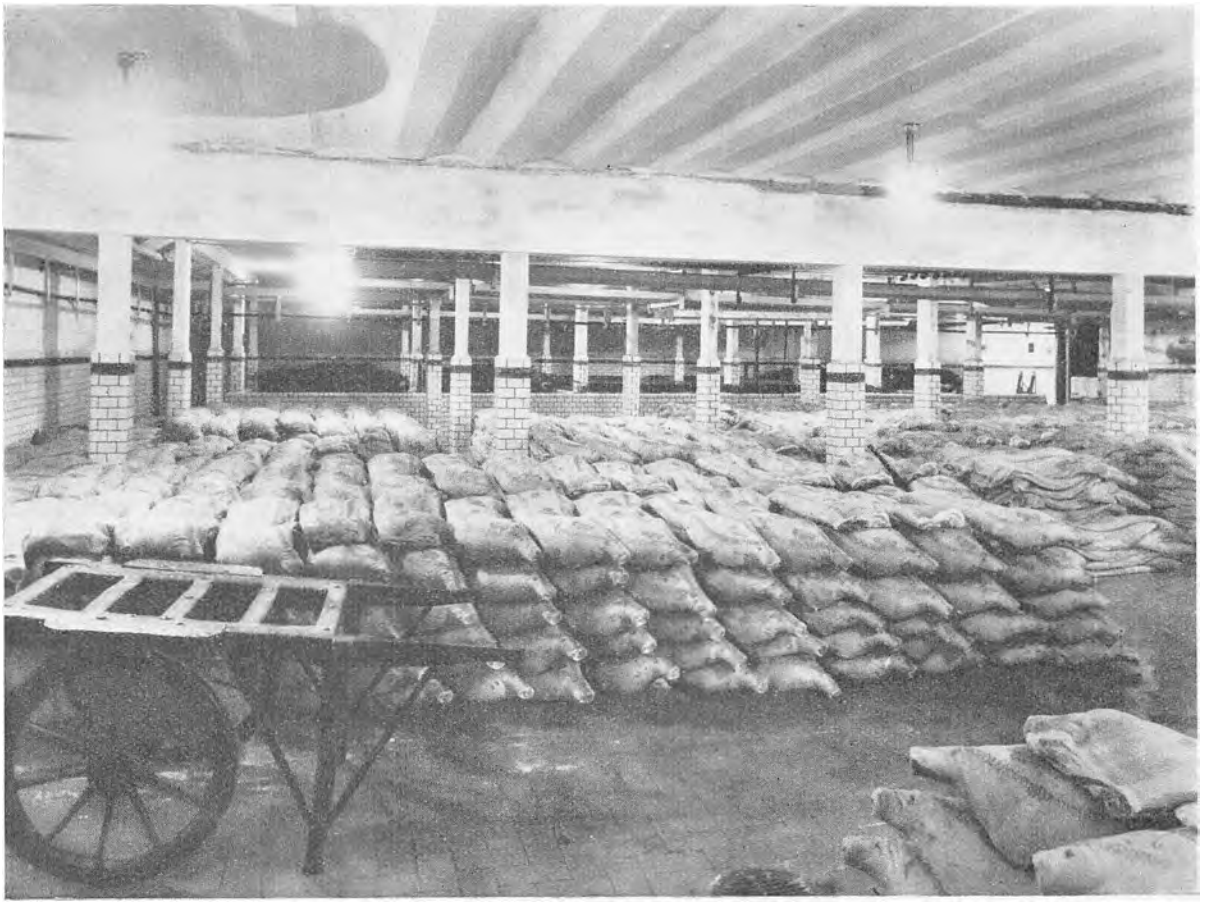

Saltekælderen.

faldende Kvota lykkes det at opretholde forrige Aars Omsætning; dette skyldes dels de stigende Baconpriser, men ogsaa den øgede Omsætning i Kreaturslagteriet.

I Løbet af 1934 blev der af en Række Slagterier — deriblandt Faaborg Andelsslagteri — oprettet et Fedtraffinaderi i Sønderborg. Fedtet skulde her tilberedes paa en saadan Maade, at det kunde anvendes i Margarinefabrikationen og derigennem finde lønnende Afsætning. Men dels mødte der Foretagendet uforudsete Vanskeligheder, og dels steg Prisen paa almindeligt Spisefedt ret stærkt, saa det kunde afsættes til gode Priser uden at gennemgaa Raffineringsprocessen; af disse Grunde blev Virksomheden i Sønderborg hurtigt indstillet.

Der blev ogsaa i Aarets Løb forhandlet mellem de fynske Slagterier om Oprettelse af en fælles Destruktionsanstalt. Tanken kunde dog ikke den Gang realiseres, og Sagen maatte henlægges. Helt opgivet er den dog ikke, og muligvis vil der paa dette Felt kunne findes en Form for Samarbejde i de kommende Aar.

Stigningen i Kreaturslagtningerne fortsættes, hvilket blandt andet skyldes, at der kommer et Samarbejde i Stand mellem Slagteriet og »Danske Landbrugeres Kødforsyning«.

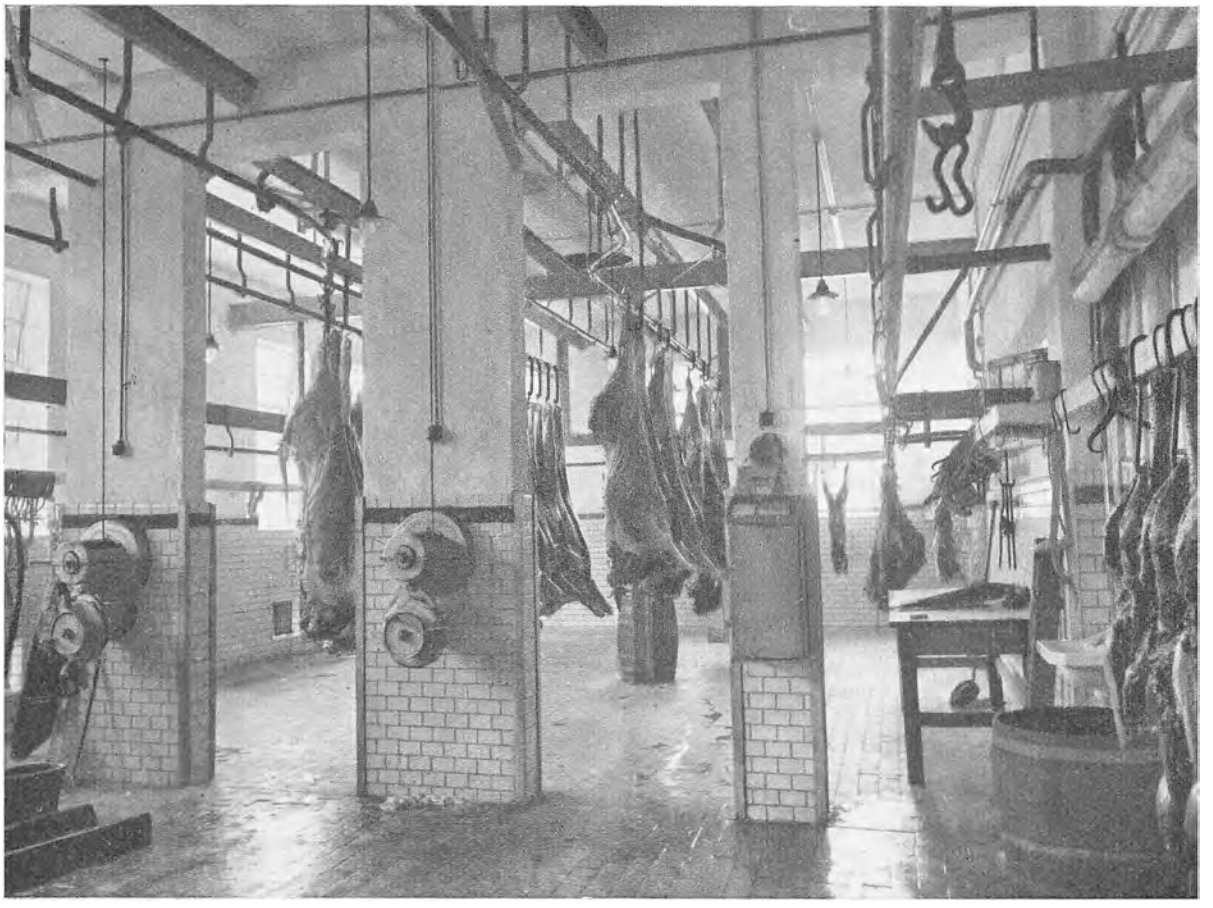

Kreaturslagteriet.

Antallet af slagtede Dyr stiger fra godt 4000 til ca. 7000, og samtidig stiger Pengeomsætningen fra 128,000 Kr. til 343,000. Ligeledes stiger Omsætningen i Pølsemageriet med ca. 50,000 Kr.

Det stigende Salg kræver mere Plads, og der maa ofres ret betydelige Beløb — navnlig paa Pølsemageriet. Men det viser sig, at Pengene er vel anvendt, for, takket være disse Virksomheders gode, sunde Vækst, naar Slagteriet, trods en betydelig Nedgang i Svineslagtningerne, op paa det foregaaende Aars Omsætningsbeløb.

I det følgende Driftsaar, *1935*, nedsattes Baconkvotaen yderligere og er for Landet som Helhed nede paa mindre end det halve af den Baconmængde, der leveredes i 1932. Naar Faaborg Andelsslagteri dog naar næsten den samme Omsætning i Penge i de to Aar, skyldes det vel mest de stigende Flæskepriser.

Men den øgede Omsætning i Kreaturslagteri og Pølsemageri og en betydelig Opgang i Butiksomsætningen er ogsaa medvirkende til dette gode Resultat. Dertil kommer, at det lykkes for Direktøren at finde god og lønnende Afsætning for Slagteriets Biprodukter, Fedt, Tarme og forskellige Kirtler, hvilke sidste nu finder udstrakt Anvendelse som Lægemidler.

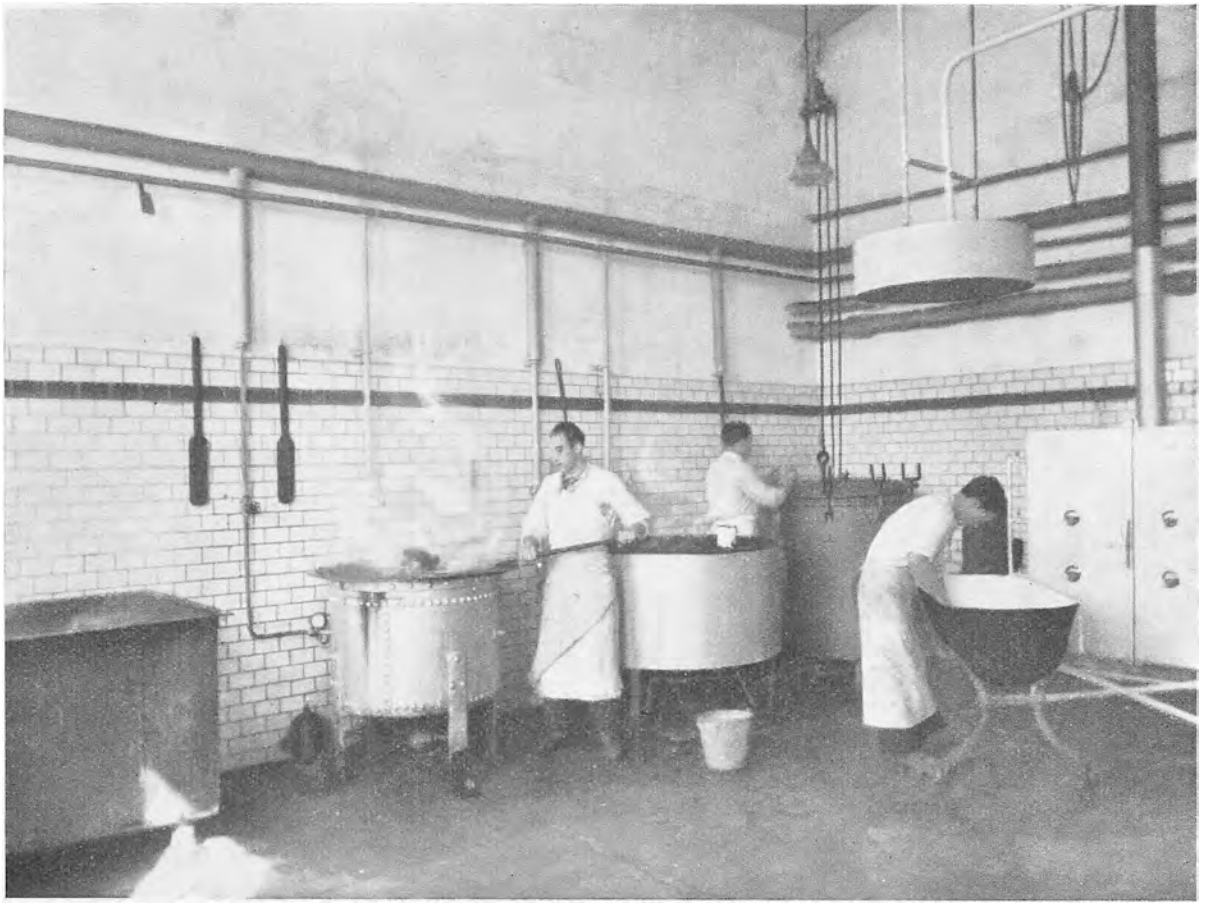

Pølsemageriet.

D. L. K. OG ANDELSSLAGTERIET

Paa Generalforsamlingen *1936* drøftes det, om der er Mulighed for at *undvære D. L. K.* som Mellemled mellem de kreatursælgende Landmænd og Andelsslagteriet.

Denne Sag ordnes senere saaledes, at den lokale Kreds af *D. L. K.* likviderer, saa Kreatursalget nu foregaar direkte til Slagteriet.

Men der blev ved D. L. K.s Hjælp bygget Bro mellem adskillige Landmænd og Slagteriet paa dette betydningsfulde Arbejdsfelt; saa selv om det direkte Samarbejde mellem *D. L. K.* og Slagteriet blev af kort Varighed, har det dog sikkert haft sin store Betydning, og Slagteriet staar fremdeles som Medlem af D. L. K.s Landsforening.

Der er for de kommende Tider Udsigt til, at Slagterierne kan løse Spørgsmaalet om Okse- og Kalvekøds Behandling og Omsætning paa tilsvarende Maade som det hidtil er sket for Svinekødets Vedkommende; og der er Grund til at tro, at denne nye Landvinding kan blive til lige Gavn for Producent og Forbruger.

Det store Arbejde, der gennem Aarene var blevet gjort for at finde *Tuber-*

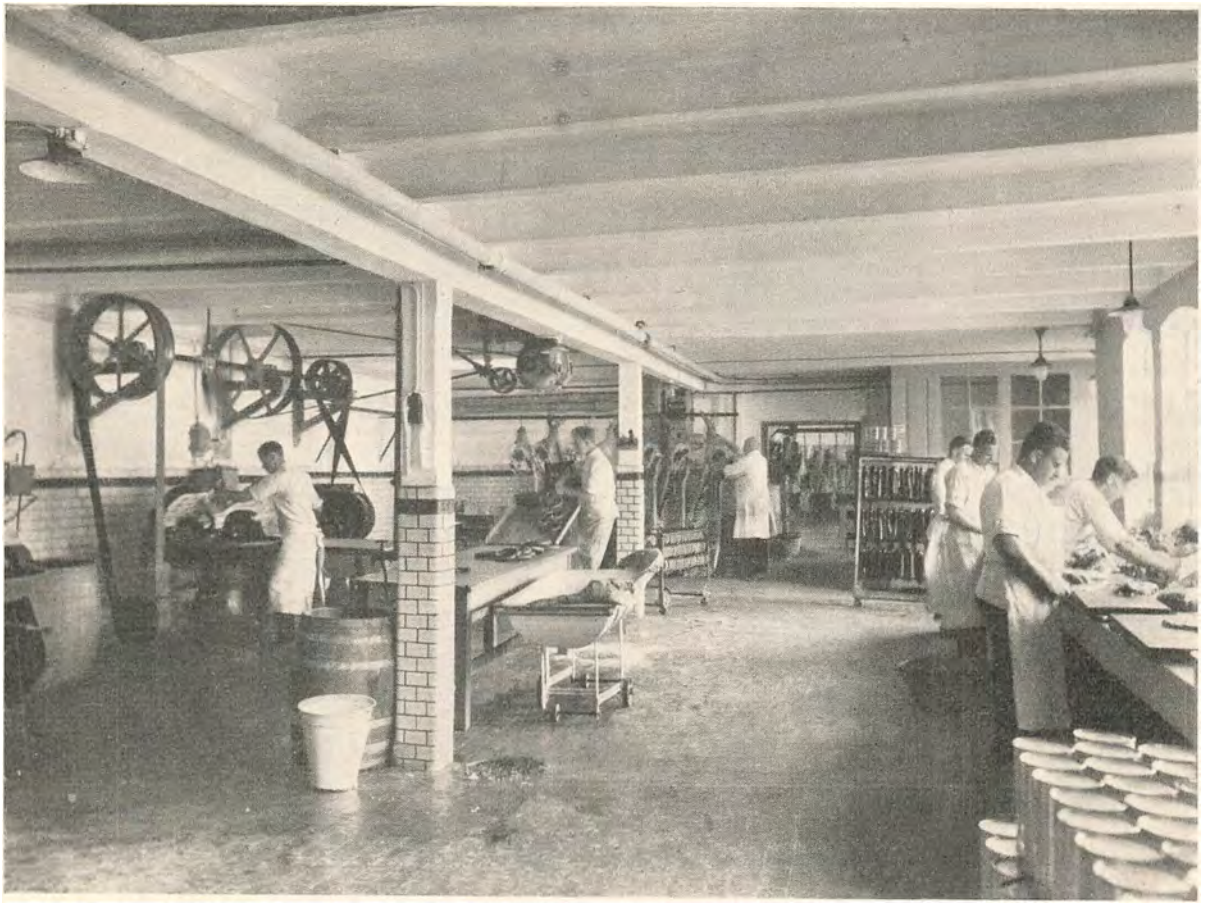

Pølsemageriet.

kulosens Smittekilder og *Smitteveje* og Midlerne til dens *Bekæmpelse*, gav sig nu kendelige Udslag i en stærk Nedgang i de tuberkuløse Svins Antal. I Driftsaaret *1935* laa Tuberkuloseprocenten nede paa 2,38; men Sygdommen bragte dog endnu i dette Aar samtlige fynske Slagterier et Tab paa 240,000 Kr. Og da saavel Svine- som Kvægtuberkulosen rummer en alvorlig *Smittefare,* er der gode Grunde til at fortsætte Bekæmpelsen, indtil vi kan melde *rent Land;* det vil desuden være en naturlig og saare virkningsfuld Reklame for vore Landbrugsprodukter.

PØLSEMAGERIETS OG BUTIKSSALGETS BETYDNING

I Driftsaaret 1935 stiger Omsætningen i Pølsemageriet med ca. 50 pCt. og naar op paa godt 300,000 Kr.; Butikssalget stiger med 37 pCt. til 125,000 Kr., og Kreaturslagteriets Omsætning naar — med en Stigning paa ca. 900,000 — op paa 433,000 Kr. Alt i alt omsattes der i disse Virksomheder for over 850,000 Kr. Denne Stigning i Bivirksomhedernes Omsætning fortsættes i de to sidste Driftsaar og naar i 1937 for første Gang op over 1 Mill. Kroner; og da der i 1932

kun omsattes 225,000 i disse Virksomheder, ses det, at der siden Direktørskiftet her er sket en betydelig Fremgang paa dette Felt — en Fremgang, der lover godt for den kommende Tid.

LILLE STIGNING I SLAGTNINGERNE

Medens der fra 1932 og til og med 1935 er en stadig og stærk Nedgang i Slagtningerne — fra 98,000 til 47,000 om Aaret — er der fra 1936 og til nu en lille Opgang at spore, og i 1937 naar Slagtningerne op paa godt 50,000, og da Priserne er stigende og der som nævnt i Kreaturslagteriet og Pølsemageriet er god Fremgang, stiger den samlede Omsætning i disse Aar med godt 600,000 Kr. og naar i sidste Driftsaar op paa 6,6 Mill. Kroner.

Samtidig dermed viser Klassifikationen en kendelig Fremgang. I 1937 kom der ikke mindre end 52,8 pCt. af Svinene i første Klasse og 28,6 pCt. i anden Klasse — eller over 80 pCt. i de to bedste Klasser. Oprindelig kom der kun en god Snes Procent af Svinene i første Klasse, og endnu i 1926 kun godt 30 pCt.; saa det er særlig i de sidste 10 Aar af Slagteriets 50-aarige Virketid, der er sket store Fremskridt med Hensyn til Kvaliteten.

AVLSARBEJDET FREMSKYNDES

Dette skyldes som tidligere anført i væsentlig Grad den omfattende Indsats, der fra Slagteriets Side er gjort for Avlsarbejdet, dels ved Udstationering af gode Orner og dels og navnlig gennem det Forsøgsarbejde, der er iværksat i Samarbejde med Faaborgegnens Landboforening og med de fynske Husmandsforeningers Faaborgkreds.

Endelig har de i de senere Aar iværksatte Avlsdyrauktioner ogsaa deres — om end ret beskedne — Andel i den opnaaede Kvalitetsforbedring. Denne sidste Foranstaltning tog sin Begyndelse i April 1933, og der har siden da været afholdt 13 Auktioner, paa hvilke der er bortsolgt godt 300 Avlssogrise af anerkendt Afstamning og god Kvalitet.

Udstationering af Orner paabegyndtes i 1911, og i de forløbne Aar er der ialt ad den Vej stillet 477 Orner til Raadighed for Andelshaverne.

I de første Aar udstationeredes der kun Yorkshireorner, men efterhaanden som det danske Landsvin forbedredes gennem rationel Avl udstationeredes ogsaa danske Landorner. Og nu da de to Racer staar hinanden nær saavel i Trivelighed som i Evnen til at give den ønskede Flæskekvalitet, udstationerer Slagteriet Orner af begge Racer efter Andelshavernes Ønske.

Konsulent *B. Dahlerup Petersen* har gennem Aarene været den ledende Kraft

i det ovenfor nævnte Forsøgsarbejde, og efterfølgende Redegørelse er hentet fra Konsulentens Beretninger.

SVINEFORSØGSSTATIONEN

Paa Faaborg Andels-Svineslagteris Generalforsamling den 6te Marts 1926 fremkom Forslag om at søge Samarbejde med Faaborgegnens Landboforening for at faa oprettet en Forsøgsstation for Svin i Lighed med de dengang bestaaende ved Svendborg og ved Roskilde. — Tanken vandt Tilslutning, og Slagteriets Bestyrelse bemyndiges til at forhandle med Landboforeningen om Sagen og til at anvende et passende Beløb til Formaalet.

Konsulent
B. Dahlerup Petersen.

Tanken vandt ogsaa Tilslutning i Landboforeningen, og de to Virksomheders Bestyrelser nedsatte derefter et Fællesudvalg. Forsøgsstationen blev udbudt ved Licitation, og et Tilbud fra Husmand *Chr. Ellegaard*, Korsvejen, antoges, saa det første Hold Forsøgsgrise kunde indsættes den 15de August 1926.

Forud var nedsat et særligt Kaaringsudvalg, idet der paa Forsøgsstationen kun maatte komme Grise efter kaarede Søer. Dette Udvalg kom til at bestaa af 3 Repræsentanter for Slagteriet og 2 for Landboforeningen. Landboforeningens Konsulent ansattes som Forsøgsleder og Sekretær; Proprietær *P. Fenger*, Tommerupgaard, blev Udvalgets Formand. Det overlodes til Formanden, Næstformanden og Sekretæren at foretage Kaaringen, medens to andre Medlemmer skulde medvirke ved Bedømmelse af Svinene umiddelbart før Afgangen til Slagteriet for at konstatere, om der fra Udseendet kan drages Slutninger om, hvordan Svinet vil blive klassificeret.

Arbejdet paa Forsøgsstationen blev med Hensyn til Foderplan og Arbejdsudførelse anlagt saadan, at Resultaterne kunde sammenlignes med Statsforsøgsstationernes. Forsøgene anlagdes som Avlsforsøg for ved ensartet Fodring at udpege de til Baconproduktion bedst egnede Søer.

I 1927 opsagde Ellegaard Stillingen som Forsøgsvært til Ophør den 1ste April 1928. Man indledede da Forhandling med Udvalget for Forsøgsstationen i Svendborg for eventuelt at oprette Forsøgsstation i Fællesskab; men der var hverken her eller i Svendborg Stemning for Samarbejde. Slagteriets Formand, L. Petersen, Skerningegaard, foreslog derefter et Samarbejde med Faaborg Hovedkreds af Husmandsforeninger. Dette vedtoges, og Udvalget suppleredes nu med Repræsentanter for Husmandsforeningerne.

Det nye Udvalg konstituerede sig med Fenger, Tommerupgaard, som Formand, Hmd. Karl Larsen som Næstformand og Konsulent Dahlerup-Petersen som Sekretær, og naar det gælder Kaaring af Husmandsforeningernes Søer, tiltrædes Udvalget af Konsulent S. Sørensen.

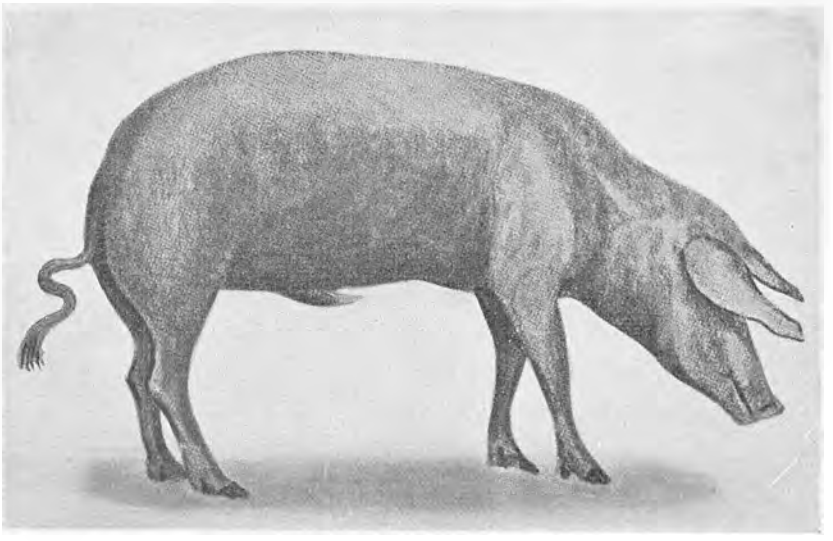

Aar 1750.

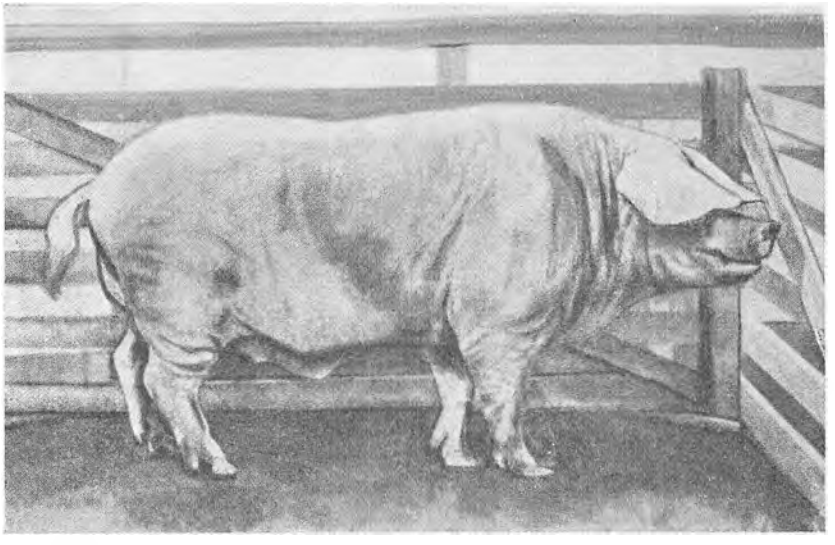

Aar 1900.

I de følgende 2 Aar lagdes Forsøgsstationen hos Gdr. *Steffen Jensen*, Katterød, men blev i 1930 paany flyttet til Chr. Ellegaard.

Efter Forslag af Udvalgets Formand oprettes der fra 1930 nye Fremavlssteder hos særlig interesserede Svineavlere, der selv skulde vedligeholde et godt Somateriale, medens Slagteriet gratis stillede første Klasses Orner til Raadighed for de paagældende Besætningsejere, der saa af Hensyn til eventuel Smittefare kun maatte bruge Ornerne i egen Besætning. Man fik derved bedre Kontrol med Avlsmaterialet og gode Betingelser for at faa dette spredt blandt Andelshaverne. Ialt er der oprettet 11 Fremavlssteder, 3 for Yorkshire- og 8 for Landrace. Desuden findes der flere Steder en Del kaarede Søer, som maa holdes til Fremavlsstedernes Orner, og hvis Afkom kan blive afprøvet paa Forsøgsstationen, der forøvrigt har været saa godt besøgt, at der ofte har maattet siges nej til flere Hold. Der er saaledes iværksat et fortrinligt Samarbejde mellem Fremavlerne, Forsøgsstationen og Svineproducenterne, og det har resulteret i en kendelig Fremgang for Klassificeringen i de senere Aar.

Den oprindelig iværksatte Bedømmelse af Svinene før Slagtningen ophørte snart, da det hurtigt viste sig, at man ikke fra Grisens Ydre kan drage sikre Slutninger m. H. t. dens Slagtekvalitet.

I 1935 blev det ordnet saadan, at ikke blot Avlscentersvin kan komme i Stambogen, men alle Svin kan optages, naar de opfylder Stambogsudvalgets Krav. Men Kravene gaar bl. a. ud paa, at Forsøgsstationens Ledelse skal antage en Mand, der er uafhængig af Forsøgsværten, til at passe Svinene. Disse Krav kunde Chr. Ellegaard vanskeligt opfylde, hvorfor Forsøgsstationen fra 1. Maj 1935 flyttedes til Korinth Landbrugsskole, hvor der desuden var mere Plads, saa Arbejdet kunde udvides. Nu i 1938 bygger Forstander Rosenstand ny Forsøgsstald med Plads til 24 Hold Svin og med Mulighed for Udvidelse.

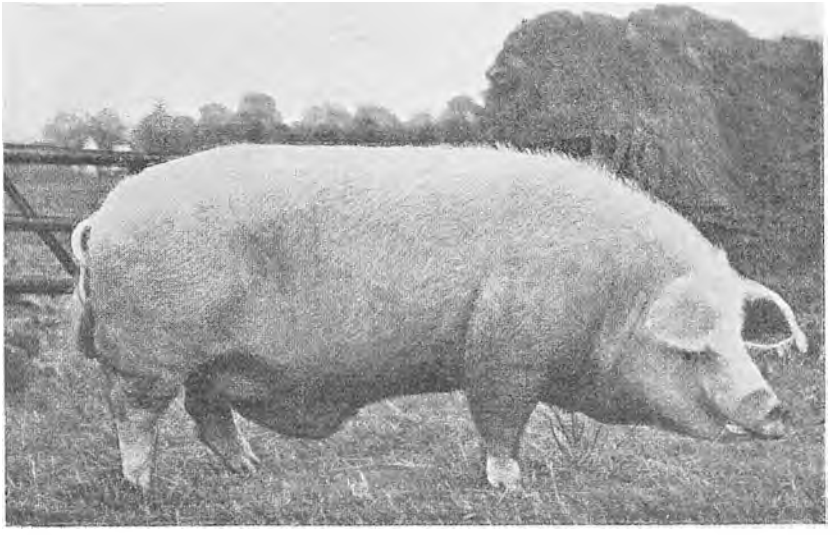

Aar 1936.

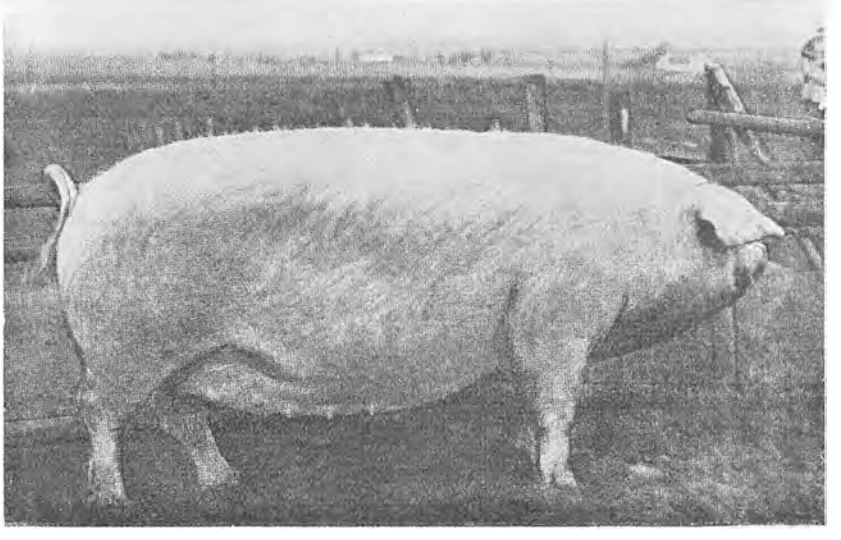

Aar 1936.

Der er nu gode Rammer for Arbejdet, og Forsøgsberetningerne viser, at det har baaret udmærkede Frugter. Der har ialt været gennemført Forsøg med 221 Hold, 151 af Landrace, 57 af Yorkshirerace, 12 Krydsningshold og 1 Hold sortbrogede. Sidste Aar prøvedes 27 Landracehold og 6 Yorkshirehold. Materialet er for spinkelt til, at man kan drage nogen retfærdig Sammenligning mellem de to Racer; men det betyder ogsaa mere, at man vælger de rette Individer og Slægter, end om man vælger den ene eller den anden Race.

Proprietær L. Petersen,
Skerningegaard.

Forpagter P. Jessen,
Barnehøjgaard.

Sagfører A. Qvist,
Faaborg.

Konsul Johannes Petersen,
Faaborg.

Gaardejer Carl Hansen,
Blaagaard.

Gaardejer Mads Bonnesen,
Nr. Broby.

Gaardejer Jørgen Albertsen,
Søbygaard, Ærø.

Medlemmer af den nuværende Bestyrelse.

Husmand Valdm. Rasmussen,
V. Aaby.

Gaardejer Martin Christensen, Thomasminde.

Gaardejer Lars Risbjerg, Jordløse.

Gaardejer Fr. Dahlkild, Svanninge.

Gaardejer Jørgen Ovesen, Lumbjerge.

Propr. N. L. Pedersen, Høbbet.

Forstander Th. Rosenstand, Korinth.

Medlemmer af den nuværende Bestyrelse.

De første Beretninger er præget af Begyndelsens usikre Famlen. Forholdet var flere Gange saa daarligt, at der kun gik 10 pCt. af Forsøgssvinene i 1ste Klasse og 44 pCt. i 3die Klasse, og værdifulde Egenskaber som Kødfylde, Skinkeform og Flæskets Fasthed lod ogsaa meget tilbage at ønske.

Den sidst udkomne Beretning for Aaret 1936—37 viser, at der er sket store Fremskridt, idet over 90 pCt. af Forsøgssvinene er kommen i 1ste Klasse og næsten ingen i 3die, og dertil kommer, at Karaktererne for saavel Kroplængde som for andre værdifulde Egenskaber ligger betydeligt over Middel, og mange af Holdene viser desuden et lavt Foderforbrug.

Resultaterne bærer Præg af, at der er gjort et stort og godt Avlsarbejde, og at Forsøgsgrisene nu tages af mere udsøgt Materiale; men der er dog stor Forskel paa de forskellige Hold.

Det er lykkedes at sætte Rygflæskets Tykkelse langt ned, og da Længden hos nogle Hold er ved at overstige det ønskelige, er der nu nogen Fare for, at Rygflæsket bliver for tyndt og samtidig for blødt; og da det giver en daarlig Baconvare, vil disse Egenskaber fremtidig blive strængt bedømt.

Det er interessant at se, at de gode Egenskaber er knyttet til bestemte Orner og Sofamilier. Dette viser Forsøgs- og Avlsarbejdets store Betydning; og Betydningen vokser i samme Grad, som det lykkes blandt Slagteriets Andelshavere at sprede de Avlsdyr, der gennem Forsøgene udpeges som de bedst egnede for Baconproduktionen.

SLAGTERIPRODUKTERNE OG DERES ANVENDELSE

De mangeartede Produkter af en god dansk Andelsgris finder Afsætning viden om i Verden. Som bekendt gaar Hovedparten af *Bacon* og *Skinker* til England, mens en mindre Del deraf gaar til *Belgien, U. S. A., Sydamerika* og andre fjerne Lande.

Soflæsk finder Afsætning i *Tyskland* og i forskellige Middelhavslande, bl. a. *Spanien* og *Nordafrika.*

Italien modtager væsentligt *levende Søer.*

Biprodukternes Anvendelse er et interessant lille Kapitel for sig og fortjener derfor en kort Omtale.

Af *Blodet* anvendes kun en lille Del til Blodpølse. Hovedparten koges og anvendes til Blodmel eller til Blodalbumin, der senere i Form af Lim benyttes i Trævarefabriker til Sammenlimning af Krydsfinerplader m. m. I andre Fabriker kan Blodalbumin forvandles til et bakelitlignende Stof, der udformes til mange nyttige Ting som f. Eks. Kamme og Askebægere.

Svinebørsterne sendes til en Virksomhed, hvor de — tilsat Gummi — omdannes til fortrinligt Stopmateriale for Madrasser, Møbler og Bilsæder.

Grisetæerne forsendes i stor Mængde til Guldkysten i *Afrika*, hvor Negrene i høj Grad ynder denne Vare, der bl. a. benyttes som et skattet Betalingsmiddel Mand og Mand imellem.

Flommefedtet afsmeltes og sælges navnlig i *Tyskland* og paa Hjemmemarkedet. Tyskland er tillige stor Aftager af *Lever* og *Nyrer.* — *England* modtager store Mængder af forskellig Konserves, der er velegnet til Skibsproviantering.

Maver og *Tarme* sendes til »*Danske Andelsslagteriers Tarmsalg*«, medens Tarmindholdet sælges til Gødningsbrug.

Kasserede Svin afkoges og sendes som *teknisk Fedt* til Sæbefabriker o. l.

Svinets større og mindre *Kirtler*, som tidligere fandtes ubrugelige, finder nu en meget alsidig Anvendelse, takket være den moderne Lægevidenskab, der

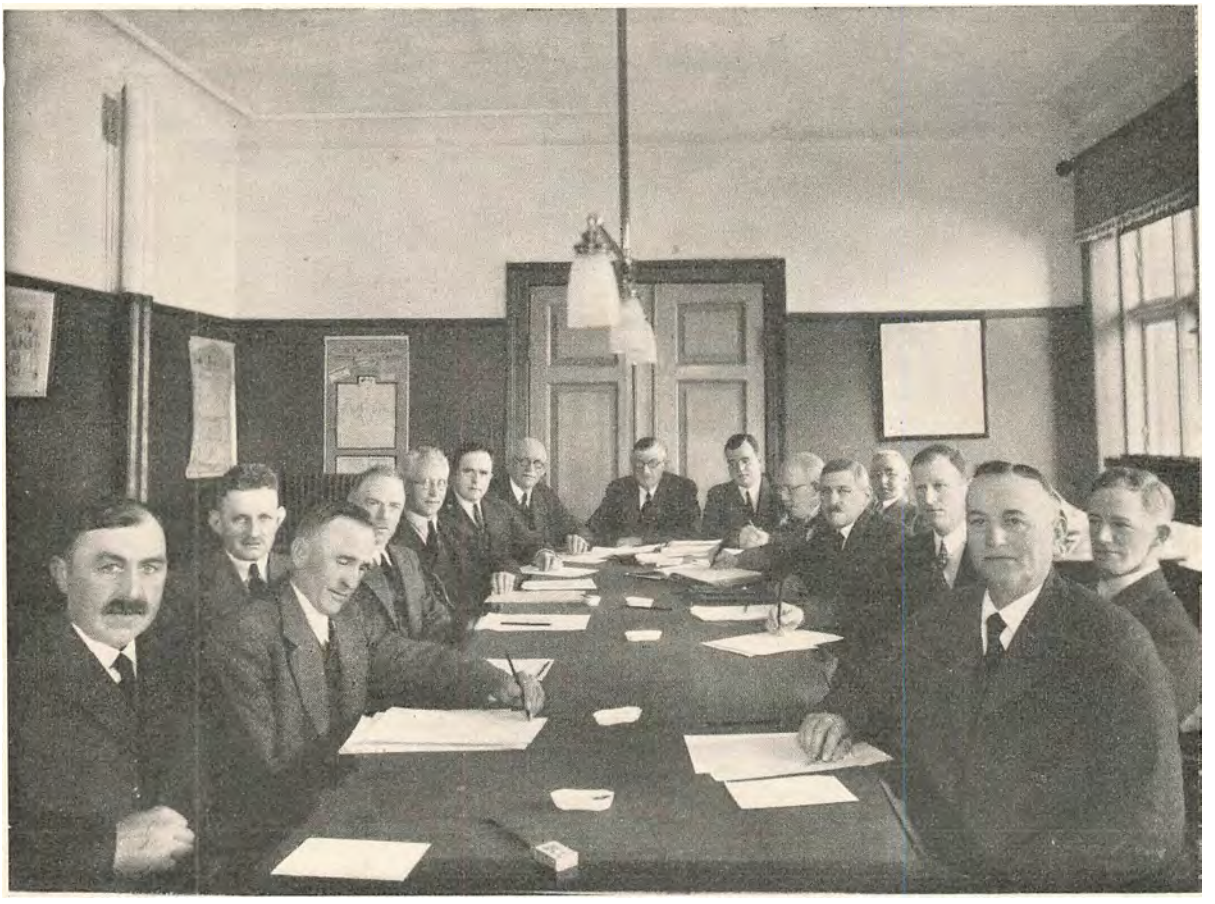

Bestyrelsesmøde.

Generalforsamling.

forstaar at udnytte disse Kirtlers værdifulde kemiske Stoffer i helbredende Øjemed. Her skal f. Eks. nævnes, at Svinets Bugspytkirtel afgiver det betydningsfulde Stof Insulin, der er nødvendigt for Sukkersygepatienter. Af *Æggestokkene* udvindes et særlig værdifuldt Hormon, der ogsaa i udstrakt Grad anvendes i Medicinen.

Det fremgaar heraf, at *Produktion*, *Teknik* og *Videnskab* i Fællesskab arbejder paa saa effektivt som muligt at udnytte hver eneste Del af Grisene, saa intet gaar til Spilde. Selv *Skrigel* udnyttes undertiden i Radioudsendelser, naar der er Transmission fra et Andelsslagteri.

DIREKTØR FRITZ RASCH

Som den yngste blandt 40 Ansøgere valgtes i 1933 daværende Bogholder ved Andelsslagteriet i Esbjerg, Fritz Rasch, til Direktør for Faaborg Slagteri.

Direktør Fritz Rasch.

Naar Hr. Rasch, skønt ung af Aar, blev den foretrukne, skyldtes det hans udmærkede Kvalifikationer og hans alsidige Uddannelse.

Denne Uddannelse begyndte i Hadsten, hvor Faderen nyder megen Anseelse som Slagteridirektør, og gennem 4 Aar blev Fr. Rasch her sat grundigt ind i saavel den praktiske som den handelsmæssige og bogholderimæssige Side af Slagterivirksomheden.

Efter et Aars Ophold paa Handelshøjskole fortsatte Hr. Rasch sin Uddannelse i to Aar hos det store Firma Delcomyn i London, der handler med Flæsk og Korn, og fandt derefter Ansættelse hos Levnedsmiddelimportør Becker i Hamburg og var dér særlig beskæftiget med Kødhandel.

Efter denne grundige Uddannelse var der god Brug for Hr. Rasch's Evner og Initiativ herhjemme. Efter kortere Tids Virksomhed som Korrespondent paa Slagterikontorerne i Horsens og Nykøbing Mors blev Fr. Rasch kun 25 Aar gammel Bogholder paa det store Slagteri i Esbjerg; og efter 3 Aars Virksomhed dér overtog Hr. Rasch Direktørstillingen i Faaborg.

Den forløbne Tid har vist, at det var et heldigt Valg. Direktør Rasch er i Besiddelse af de fremragende Lederevner, der er nødvendige i en stor og mangesidet Forretning. Og naar Omsætningen i Kreaturslagteri og Pølsemageri har vist saa betydelig Fremgang i de senere Aar, skyldes det i særlig Grad Direktørens rige Initiativ og hans grundige Indsigt i disse Virksomheder.

Paa de aarlige Generalforsamlinger faar Andelshaverne gennem Direktørens

Bogholder R. Cordes.

Korrespondent Frk. A. Willadsen

Kasserer R. Pedersen.

klare og fyldige Beretning god Oversigt over Slagteriets Drift og dets Økonomi, og Beretningen bærer desuden Vidnesbyrd om Direktørens udmærkede Indføling med saavel Slagteriets indre Forhold som med de Forhold, der udadtil har Betydning for Afsætningen baade herhjemme og paa Verdensmarkedet.

SLAGTERIETS FUNKTIONÆRER

I en Virksomhed, der som Faaborg Andelssvineslagteri omsætter Millionbeløb, stilles der store Krav til Kontorpersonalet, og særlig store har Kravene været, naar der som i Krigsaarene fra Statens Side har været stillet strænge Fordringer om Overholdelse af Fordelingsregler til Hjemmemarkedet og til de oversøiske Markeder, eller naar der som nu gennem Kortsystemet føres nøje Kontrol med hver enkelt Landmands Leverancer.

Men Vanskelighederne er baade under ordinære og ekstraordinære Forhold blevet overvundet af et Kontorpersonale, der har magtet Opgaverne og ingen Møje har skyet for at holde den regnskabsmæssige og bogholderimæssige Side af Virksomheden i fineste Orden.

Bogholder *R. Cordes* har arbejdet paa Kontoret i 34 Aar, deraf i 20 Aar som Bogholder og i 15 Aar desuden som Kasserer.

Korrespondent Frk. *A. Willadsen*, der i lige høj Grad magter dansk, engelsk og tysk Korrespondance, har virket i denne Stilling i 26 Aar.

Kasserer *R. Pedersen* har været i Slagteriets Tjeneste i 14 Aar og deraf i 5 Aar som Kasserer.

Det ses af ovenstaaende, at de ledende Kræfter paa Kontoret kan se tilbage paa en meget lang Tjenestetid, og det turde være det bedste Vidnesbyrd om, at de har udført et godt og dygtigt Arbejde, som har været og er paaskønnet saavel af Slagteriets Ledelse som af Andelshaverne.

Slagtermester M. V. Lystorp.

Pølsemester R. Knudsen.

Slagtermester O. Frost.

Fra Bogholderiet, der er Slagteriets Centrum, gaar der mange Traade ud til de forskellige Afdelinger, og i Spidsen for hver af disse staar der ledende Mænd hver med sit store Ansvar for Arbejdets stødte Gang og for Produkternes rette Behandling og gode Kvalitet.

Slagtermester *M. V. Lystorp*, der paa Grund af svigtende Helbred tog sin Afsked i 1937, har været ansat i denne Stilling i 26 Aar.

Slagtermesteren er en pligtopfyldende og særdeles dygtig Fagmand, der desuden altid var venligt imødekommende over for Andelshaverne.

Slagteriets Personale.

Slagtermester *O. Frost* er ny i Tjenesten, men har allerede vist sig som en Mand, der ønsker at gennemføre den gode Orden, der er til lige stor Glæde for Arbejderne og for Slagteriets Ledelse.

I over 23 Aar har Pølsemester *R. Knudsen* forestaaet Arbejdet i Pølsemageriet; og fra 1933 har Hr. Knudsen desuden i de sidste Aar været Mester for Kreaturslagteriet og har forestaaet Salget af Kød og hele Kroppe. De mangeartede Produkter, der udgaar fra Pølsemageriet, nyder stor og fortjent Anseelse.

Ofte anføres det, at Andelsselskabernes Tjenestemænd ikke har den private Forretningsmands Interesse i Virksomhedens gode Gang; men dette gælder i alt Fald ikke Pølsemester Knudsen, der er utrættelig i at varetage saavel Slagteriets som hver enkelt Kundes Interesser.

Kommer man ind i Slagteriets Maskinrum, vil man altid finde god og gennemført Orden. Det er Maskinpasser *Nielsen Hviid*, der her gennem 16 Aar har staaet som den Ledende. Han er ikke blot en dygtig Maskinpasser, men han er ogsaa i Stand til at udføre mindre Reparationer og sparer derved Slagteriet for betydelige Udgifter mellem Aar og Dag.

Maskinpasser Nielsen Hviid staar i det hele som en fuldgod Repræsentant for *den Stab af dygtige Arbejdere*, der gennem en lang Aarrække har udført et godt og anerkendelsesværdigt Arbejde i Slagteriets Tjeneste.

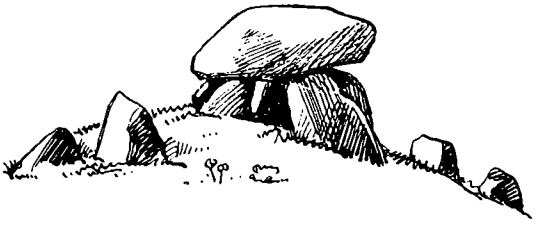

OVERSIGT OVER SLAGTERIETS DRIFT SIDEN STARTEN

Aar	Antal Svin modt.	Omsætning	Efterbetaling
1888/89	12,836	725.242,07	10¼ %
1890	13,459	840.753,52	10 %
1891	22,987	1.309.159,99	10 %
1892	17,625	1.142.775,56	12½ %
1893	15,923	1.048.728,45	10 %
1894	19,159	1.100.277,43	5 %
1895	22,044	1.018.291,15	8 %
1896	26,112	1.145.753,63	7 %
1897	17,650	882.227,19	5 %
1898	15,281	813.681,63	3 %
1899	19,189	876.496,43	6½ %
1900	17,766	1.009.946,56	10½ %
1901	15,221	930.865,77	7½ %
1902	19,766	1.201.622,55	8 %
1903	24,423	1.400.346.34	7 %
1904	28,290	1.486.600,64	13 %
1905	25,037	1.538.645,04	13 %
1906	22,973	1.497.915,11	3,40 Øre pr. Pd.
1907	29,031	1.812.682,69	3,80 » » »
1908	35,047	2.014.220,69	3,80 » » »
1909	30,078	2.103.082,44	4,60 » » »
1910	26,872	2,116.297,58	4,30 » » »
1911	30,661	2.104,747,72	2,70 » » »
1912	33,628	2.531.772,31	8 » » kg
1913	34,397	2.934.568,98	7,7 » » »
1914	45,713	3.606.440,05	7,7 » » »
1915	39.699	4.560.879,52	12 » » »
1916	39.604	5.728.494.54	14 » » »
1917	35,417	4.616.420,06	8 » » »
1918	3,983	711.195,94	25 » » »
1919	5,039	1.511.974,03	20 » » »
1920	13,409	4.487.540,52	16 » » »
1921	34,895	8.042.358,66	5 » » »
1922	29,278	5,305,175,83	6 » » »
1923	51,177	7.868.758,31	10 » » »
1924	61,172	9.568 582,49	10 » » »
1925	50,708	8.404.554.06	6 » » »
1926	45,757	5.908.310,35	4 » » »
1927	64,014	6.221.737,22	5 » » »
1928	72,386	7.329.003,72	8,5 » » »
1929	61,451	7.317.816,83	7,5 » » »
1930	72,236	6.851.609,22	4,5 » » »
1931	90,358	5.771.836,39	5,5 » » »
1932	98,236	5.918.783,89	6.25 » » »
1933	70,242	6 222.900,71	9,5 » » »
1934	53,935	6.263.404,82	5,5 » » »
1935	47,611	5.939.069,72	6 » » »
1936	49,846	6.191.962,57	6 » » »
1937	50,464	6.588.688.88	7 » » »
	1.762,085	176.524.199,80	

SLAGTERIETS ANLÆGSUDGIFTER

Anlægget kostede i 1888 ca. 70,000 Kr., i 1894 byggedes Pølsemageriet til 5,000 Kr. og i 1896 udvidedes for 14,000 Kr. Senere, i 1912, kom, som tidligere meddelt, den store Udvidelse, der kostede 167,000 Kr., og i de nærmest følgende Aar skete ingen Forøgelse af Anlægs-Kontoen udover nogle Fedtkedler, Svideovn m. m. Atter i 1921—22 maatte der Udvidelser og Fornyelser til for ialt 75,000 Kr., og et nyt Kølerum maatte i 1924 indrettes og kostede 52,000 Kr. Derefter følger igen nogle Aar, hvor Anlægs-Kontoen forøges ved en Del Nyanskaffelser, og i 1927 skete en mindre Udvidelse til 15,000 Kr., i 1928 til 37,000 Kr. I 1929 ændredes Ballerummet, hvilket kostede ca. 10,000 Kr., medens der i 1930 kostedes 44,000 Kr. paa Vandanlæg og Indretning af en ny Blod- og Benmelsfabrik. I 1931—32 indrettedes nyt Ballerum, ligesom der anskaffedes en Del nye Maskiner, hvilket ialt kostede 43,000 Kr. I 1933 kom igen en større Udvidelse, idet der indrettedes Kreaturslagteri, nyt Fedtsmelteri og Tarmrenseri, der beløb sig til 85,000 Kr. De næstfølgende 3 Aar forøgedes Kontoen med en Del Nyanskaffelser og endelig i 1937 med 72,000 Kr. ved Udvidelse af Kreaturslagteri og Pølsemageri samt Anskaffelse af en Del nye Maskiner. Ialt lyder Anlægs-Kontoen derefter paa 742,000 Kr. I Aarenes Løb er der afdraget ca. 437,000 Kr., saaledes at den bogførte Værdi ved Slutningen af foregaaende Aar beløb sig til 305,000 Kr.

Det er saaledes betydelige Summer, der gennem Aarene er bleven anvendt paa Udvidelse og Forbedring af Slagteriet; men der er nu ogsaa lagt en fuldt moderne Ramme om Virksomheden, saa den kan opfylde de Krav til Teknik og Hygiejne, der stilles fra Kunderne i Indland og Udland.

Det ses tillige, at der er foretaget saa omfattende Afskrivninger, at der ogsaa økonomisk er al god Grund til med Fortrøstning at se Fremtiden i Møde.

EFTERSKRIFT

Naar Sædemanden saar sin Sæd, gør han det i Tro paa, at den vil spire frem og give god Høst. De Mænd, der i sin Tid virkede for Oprettelsen af Faaborg Andelssvineslagteri, var paa dette Omraade gode Sædemænd, der gik til Arbejdet med Tro paa, at der mellem danske Landmænd herskede et indbyrdes Tillidsforhold og en gensidig Samarbejdsvilje, der var stærk nok til at kunne bære Virksomheden saavel i gode som i onde Tider. Og deres Tro blev ikke beskæmmet.

Det var en trang Tid for Landbruget, da Slagteriet begyndte sin Virksomhed; men i de trange Tider styrkes Sammenholdet, og Fliden og Nøjsomheden sættes i Højsædet. Heri maa vel Aarsagerne søges til den Kendsgerning, at det oftest

er i de økonomisk vanskelige Tider, der skabes Grundlag for de betydningsfulde Fremskridt. Saadan gik det ogsaa i 1880erne.

Den frejdige Tro og det Lyssyn, der besjælede Stifterne af Faaborg Andelsslagteri, var ogsaa herskende blandt de Mænd, der gennem Aarene har styret Slagteriets Anliggender, og er fremdeles raadende blandt dem, der staar for Styret nu i Jubilæumsaaret, og der er blandt Andelshaverne en stærk Vilje til at løfte i Flok.

Den 50aarige Periode, i hvilken Slagteriet har virket, kendetegnes af en Udvikling, der er uden Sidestykke i dansk Landbrugs Historie. Ny Jord er opdyrket, gammel Kulturjord er grundforbedret, nye Kulturplanter er taget ind til Dyrkning, saa Høstudbyttet er mere end fordoblet. Stalde er bygget og er blevet fyldte med vel ydende Husdyr, saa Husdyrproduktionen er mangedoblet. Men det har ikke været nogen jævnt forløbende Udvikling, hvilket bl. a. vil fremgaa af den givne Skildring af Svineproduktionens Kaar gennem Aarene.

Meget vekslende har Kaarene været; men de, der har staaet for Styret, har altid formaaet at finde Vej fremad, og naar der nu fejres 50 Aars Jubilæum i Faaborg Andelssvineslagteri, giver Begivenhederne i de svundne Aar al god Grund til at haabe, at Sammenholdet blandt dem, der sejler med Skuden, og Klarsyn og Fremsyn hos dem, der staar som dens ansvarlige Førere, maa samvirke til, at Virksomheden kan gaa en god Fremtid i Møde og være et stærkt og levende Led i Kæden af danske Andelsvirksomheder.

— — —

Det er i Aar et Mærkeaar, ikke blot i denne Egns, men i hele det danske Landbrugs Historie. Halvandet Hundrede Aar er forløbet siden »den værste Knude« *Stavnsbaandet* løstes. Dog skulde der hengaa lang Tid, før Bonden rigtig rettede Ryggen efter Trykket af Aarhundreders Aag.

Men efterhaanden satte Frigørelsesværket dybe og varige Spor, der prægede Udviklingen saavel indenfor Bondestanden som i det øvrige Samfund.

Bondefrigørelsen i 1788 er bl. a. ogsaa Forudsætningen for den Andelsbevægelse, der for 50 Aar siden skød saa mange friske og levedygtige Skud. Denne Bevægelse har altid baaret et »Fremad« i sit Skjold, og derfor kan dens Mænd den Dag i Dag kendes ved de Ord, som Digteren Carl Ploug skrev i Hundredaaret for Stavnsbaandsløsningen:

Fremad! — er det Sejersraab, som lyder
ned til os fra vore Fædres Grav.
Fremad! — højt og lydelig os byder
Skæbnens Varselsrøst og Nuets Krav.
Fremad i det smaa som i det store!
Frem i samlet Flok og Enkeltmand!
Fremad for Nødvendighedens Spore,
frem af Kærlighed til Folk og Land.

H. Sloth.

ANDELSBOGTRYKKERIET I ODENSE